МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ГУМВС УКРАЇНИ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Дараган В.В., Єфімов В.В., Мирошниченко Д.М., Бідняк В.А.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОВС МОНІТОРИНГУ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ТА ВЗАЄМОДІЇ ІЗ КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ З МЕТОЮ ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ФАКТІВ ЇХ РОЗКРАДАННЯ ТА ПРИВЛАСНЕННЯ ПОСАДОВИМИ ОСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ

Методичні рекомендації

Дніпропетровськ – 2015

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, протокол від 12.11.2015 №3.

Р е ц е н з е н т и :

Шинкаренко І.Р., кандидат юридичних наук, професор (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ);

Макашов А.В., кандидат юридичних наук (ГУМВС України в Дніпропетровській області).

Особливості проведення оперативними підрозділами ОВС моніторингу видатків бюджетних коштів та взаємодії із контролюючими органами з метою виявлення та документування фактів їх розкрадання та привласнення посадовими особами підприємств, установ та організацій різних форм власності : наук.-методичні рекомендації / В.В. Дараган, В.В. Єфімов, Д.М. Мирошниченко, В.А. Бідняк. – Дніпропетровськ : ДДУВС, 2015. – 85 с.

Методичні рекомендації підготовлені на виконання п. 7 Плану наукового співробітництва ДДУВС з ГУМВС України в Дніпропетровській області на 2015 рік.

У методичних рекомендаціях, систематизовано теоретичні розробки та практичні рекомендації з моніторингу видатків бюджетних коштів та взаємодії із контролюючими органами з метою виявлення та документування фактів їх розкрадання та привласнення посадовими особами підприємств, установ та організацій різних форм власності силами оперативних підрозділів ОВС України.

В основу висновків та рекомендацій покладено результати статистичних даних, позитивний досвід роботи правоохоронних органів, зокрема підрозділів ПЗСЕ МВС України, а також результати дисертаційного дослідження одного із авторів.

Для працівників правоохоронних органів, викладачів та наукових працівників, студентів, курсантів, а також тих, хто досліджує проблеми протидії економічним злочинам.

Автори: *Дараган В.В., кандидат юридичних наук – розділ 3, підрозділ 4.3, додатки, термінологічний словник; Єфімов В.В., кандидат юридичних наук, доцент – підрозділ 4.1; Мирошниченко Д.М. – розділ 1; підрозділ 4.2 (у співавторстві); Бідняк В.А. – розділ 2; підрозділ 4.2 (у співавторстві)*

© Дараган В.В., Єфімов В.В.,
Мирошниченко Д.М., Бідняк В.А.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ…… 4
ПЕРЕДМОВА…… 5
Розділ 1. Правова характеристика порушень бюджетного законодавства
1.1. Бюджет і бюджетна система як категорії бюджетного законодавства …….. 6
1.2. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства …… 11
Розділ 2. Організаційно-правові засади проведення оперативними підрозділами ОВС моніторингу видатків бюджетних коштів
2.1. Моніторинг видатків бюджетних коштів в процесі здійснення оперативного обслуговування та супроводження бюджетної сфери .. 19
2.2. Роль інформаційно-аналітичної роботи під час проведення оперативними підрозділами ОВС моніторингу видатків бюджетних коштів …… 28
Розділ 3. Особливості проведення оперативними підрозділами ОВС моніторингу видатків бюджетних коштів під час проведення державних закупівель
3.1. Використання ресурсів глобальної мережі Internet з метою моніторингу видатків бюджетних коштів під час проведення державних закупівель …… 33
3.2. Моніторинг засобів масової інформації з метою виявлення зловживань під час проведення державних закупівель …… 36
3.3. Використання економіко-правового аналізу під час моніторингу видатків бюджетних коштів виділених на проведення державних закупівель ……. 40
Розділ 4. Взаємодія оперативних підрозділів із контролюючими органами з метою виявлення та документування фактів розкрадання та привласнення бюджетних коштів
4.1. Організаційно-правові засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС України під час виявлення та документування фактів розкрадання та привласнення бюджетних коштів …… 47
4.2. Взаємодія оперативних підрозділів ОВС України з органами Державної казначейської служби України в процесі виявлення та документування фактів розкрадання та привласнення бюджетних коштів …….. 53
4.3. Взаємодія оперативних підрозділів ОВС України з підрозділами Державної фінансової інспекції України в процесі виявлення та документування фактів розкрадання та привласнення бюджетних коштів ……. 57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ 63
ДОДАТКИ…… 66
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК…… 70

ПРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДКСУ	Державна казначейська служба України
ДПЗСЕ	Департамент протидії злочинності у сфері економіки
ДФІУ	Державна фінансова інспекція України
ЗМІ	Засоби масової інформації
КК	Кримінальний кодекс
КПК	Кримінальний процесуальний кодекс
МВС	Міністерство внутрішніх справ
НСРД	Негласні слідчі (розшукові) дії
ОВС	Органи внутрішніх справ
ОРД	Оперативно-розшукова діяльність
ОРЗ	Оперативно-розшукові заходи
УПЗСЕ	Управління протидії злочинності у сфері економіки

ПЕРЕДМОВА

На сьогоднішній день, можна стверджувати, що бюджетна сфера України залишається однією з найбільш криміналізованих. Кожен шостий економічний злочин, який викривається в Україні, пов'язаний із зазіханнями на кошти державного або місцевих бюджетів.

За 9 міс. 2014 року підрозділами Департаменту ПЗСЕ викрито 7,6 тис. кримінальних правопорушень у бюджетній сфері. Об'єктом посягання у цих правопорушеннях стали кошти бюджетів усіх рівнів (понад 1,7 млрд. грн.), у тому числі державних і комунальних підприємств. Збитки від кожного сьомого правопорушення становлять понад 100 тис. грн., у тому числі 181 – з мільйонними збитками.

Зазначені негативні наслідки безперечно впливають на стан бюджетної сфери зокрема та на економіку України в цілому. Зазначені вище дані вимагають рішучих дій для подолання криміналізації бюджетної сфери. Одним із ефективних механізмів протидії зазначеним негативним явищам є розробка алгоритмів моніторингу видатків бюджетних коштів оперативними підрозділами ОВС.

Незважаючи на досить велику кількість публікацій з питань протидії злочинам в бюджетній сфері, жоден з авторів детально не вивчав питання проведення оперативними підрозділами ОВС моніторингу видатків бюджетних коштів та взаємодії із контролюючими органами з метою виявлення та документування фактів їх розкрадання та привласнення посадовими особами підприємств, установ та організацій різних форм власності.

Тому виникла гостра необхідність у розробці методичних рекомендацій «Особливості проведення оперативними підрозділами ОВС моніторингу видатків бюджетних коштів та взаємодії із контролюючими органами з метою виявлення та документування фактів їх розкрадання та привласнення посадовими особами підприємств, установ та організацій різних форм власності».

Автори сподіваються, що сформульовані та викладені в методичних рекомендаціях положення, висновки та пропозиції матимуть як загальнотеоретичне, так і практичне значення і можуть бути використані для підвищення ефективності протидії злочинам в бюджетній сфері.

Розділ 1. ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРУШЕНЬ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1.1. Бюджет і бюджетна система як категорії бюджетного законодавства

Недостатність бюджетних ресурсів для здійснення державою та органами місцевого самоврядування своїх функцій у повному обсязі – проблема, яка тією чи іншою мірою завжди відчувалась у новітній історії України, та набула особливого значення в умовах фінансової кризи.

Одним із засобів подолання цієї проблеми є створення дієвого механізму забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних коштів, у якому важливу роль було б відведено заходам юридичної відповідальності.

Стаття 121 Бюджетного кодексу України від 8 липня 2010 року (далі – БК України) передбачає, що посадові особи, винні у порушенні бюджетного законодавства, несуть цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законами України. Застосування зазначених видів відповідальності здійснюється відповідно до галузевих норм, однак усі вони базуються на основних категоріях бюджетного права.

Однією з таких категорій є **бюджет** – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду (п. 1 ч. 1 ст. 2 БК України). Затверджений у встановленому законом порядку бюджет виступає як основний державний фінансово-плановий акт або основний фінансово-плановий акт місцевого рівня.

Державний бюджет та місцеві бюджети складають **бюджетну систему** України. Місцевими бюджетами є бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування. А бюджетами місцевого самоврядування у свою чергу вважаються бюджети територіальних громад сіл, їх об’єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах). Державний бюджет затверджується законом України, який містить положення щодо забезпечення його виконання протягом бюджетного періоду.

Місцеві бюджети затверджуються відповідним рішенням. Рішення про місцевий бюджет – нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної місцевої ради, виданий в установленому порядку, що затверджує місцевий бюджет та визначає повноваження відповідно Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету упродовж бюджетного періоду.

Бюджет складається з двох взаємопов’язаних частин: доходної, яка містить в собі перелік коштів, що надходять до неї та видаткової, що

об’єднує всі види видатків. Доходна частина покликана забезпечити передбачені кошторисом видатки. Видаткова частина відображає напрямки використання акумульованих у бюджеті коштів. **Доходами бюджету** вважають податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за адміністративні послуги, власні надходження бюджетних установ).

Доходи бюджету класифікуються за наступними розділами:

1) податкові надходження;

2) неподаткові надходження;

3) доходи від операцій з капіталом;

4) трансферти.

Податковими надходженнями визнаються встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні податки і збори (обов’язкові платежі) та місцеві податки і збори (обов’язкові платежі). Неподатковими надходженнями визнаються: доходи від власності та підприємницької діяльності; адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; інші неподаткові надходження. Трансферти – кошти, одержані від інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі.

Видатки бюджету – кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. Крім того, у законодавстві використовується поняття «витрати бюджету».

Згідно п. 14 ч. 1. статті 2 БК України **витрати бюджету** – видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів. Таким чином, до видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов’язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування. Важливе значення серед витрат бюджету має надання кредитів з бюджету.

Кредитування бюджету – операції з надання коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, внаслідок чого виникають зобов’язання перед бюджетом (надання кредитів з бюджету), та операції з повернення таких коштів до бюджету (повернення кредитів до бюджету).

Видатки та кредитування бюджету класифікуються за:

1) бюджетними програмами (програмна класифікація видатків та кредитування бюджету);

2) ознакою головного розпорядника бюджетних коштів (відомча класифікація видатків та кредитування бюджету);

3) функціями, з виконанням яких пов’язані видатки та кредитування бюджету (функціональна класифікація видатків та кредитування бюджету).

Програмна класифікація видатків та кредитування бюджету використовується у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Програмна класифікація видатків та кредитування державного бюджету (місцевого бюджету) формується Міністерством фінансів України (місцевим фінансовим органом) за пропозиціями, поданими головними розпорядниками бюджетних коштів під час складання проекту закону про Державний бюджет України (проекту рішення про місцевий бюджет) у бюджетних запитах. Відомча класифікація видатків та кредитування бюджету містить перелік головних розпорядників бюджетних коштів для систематизації видатків та кредитування бюджету за ознакою головного розпорядника бюджетних коштів.

Функціональна класифікація видатків та кредитування бюджету має такі рівні деталізації:

1) розділи, в яких систематизуються видатки та кредитування бюджету, пов'язані з виконанням функцій держави, Автономної Республіки Крим чи місцевого самоврядування; 2) підрозділи та групи, в яких конкретизуються видатки та кредитування бюджету на виконання функцій держави, Автономної Республіки Крим чи місцевого самоврядування.

Крім того, видатки бюджету класифікуються за економічною характеристикою операцій, що здійснюються при їх проведенні (економічна класифікація видатків бюджету). За економічною класифікацією видатки бюджету поділяються на поточні та капітальні.

Класифікація кредитування бюджету систематизує кредитування бюджету за типом позичальника та поділяє операції з кредитування на надання кредитів з бюджету і повернення кредитів до бюджету.

При невідповідності дохідної частини бюджету видатковій, в сторону її зростання, виникає **дефіцит бюджету.**

Бюджетний дефіцит – це перевищення видатків бюджету над доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету).

Профіцит бюджету – перевищення доходів бюджету над його видатками. Затвердження бюджету з дефіцитом дозволяється у разі наявності обґрунтованих джерел фінансування бюджету. Профіцит бюджету затверджується з метою погашення боргу, забезпечення встановленого розміру оборотного залишку бюджетних коштів та придбання цінних паперів. Оборотний залишок бюджетних коштів – частина залишку коштів загального фонду відповідного бюджету, яка утворюється для покриття тимчасових касових розривів. Оборотний залишок бюджетних коштів встановлюється у розмірі не більше двох відсотків планових видатків загального фонду бюджету і затверджується у законі про Державний бюджет України (рішенні про місцевий бюджет).

Крім того, бюджет може складатися із **загального** та **спеціального фондів**. Передача коштів між загальним та спеціальним фондами бюджету дозволяється тільки в межах бюджетних призначень шляхом внесення змін

до закону про Державний бюджет України, прийняття рішення про місцевий бюджет або про внесення змін до нього (крім випадків, передбачених законодавством).

Складовими частинами загального фонду бюджету є:

1) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду бюджету;

2) всі видатки бюджету, що здійснюються за рахунок надходжень загального фонду бюджету;

3) кредитування бюджету (повернення кредитів до бюджету без визначення цільового спрямування та надання кредитів з бюджету, що здійснюється за рахунок надходжень загального фонду бюджету);

4) фінансування загального фонду бюджету.

Складовими частинами спеціального фонду бюджету є:

1) доходи бюджету (включаючи власні надходження бюджетних установ), які мають цільове спрямування;

2) видатки бюджету, що здійснюються за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду бюджету (у тому числі власних надходжень бюджетних установ);

3) кредитування бюджету (повернення кредитів до бюджету з визначенням цільового спрямування та надання кредитів з бюджету, що здійснюється за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду бюджету);

4) фінансування спеціального фонду бюджету.

Під **фінансуванням загального та спеціального фондів бюджету** розуміють надходження та витрати бюджету, пов’язані зі зміною обсягу боргу, обсягів депозитів і цінних паперів, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), зміна залишків бюджетних коштів, які використовуються для покриття дефіциту бюджету або визначення профіциту бюджету. Класифікація фінансування бюджету містить джерела отримання фінансових ресурсів, необхідних для покриття дефіциту бюджету, і напрями витрачання фінансових ресурсів, що утворилися в результаті профіциту бюджету. Витрати на погашення боргу належать до складу фінансування бюджету. Фінансування бюджету класифікується за типом кредитора (за категоріями кредиторів або власників боргових зобов’язань)та типом боргового зобов’язання (за засобами, що використовуються для фінансування бюджету).

Серед складових частин спеціального фонду бюджету виділяються видатки бюджету, що здійснюються за рахунок власних надходжень бюджетних установ. Згідно п. 15 ч. 1 ст. 2 БК України власними надходженнями бюджетних установ вважаються кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності.

Власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету.

Власні надходження бюджетних установ поділяються на такі групи:

перша група – надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством;

друга група – інші джерела власних надходжень бюджетних установ.

У складі першої групи виділяються наступні підгрупи:

підгрупа 1 – плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю;

підгрупа 2 – надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності;

підгрупа 3 – плата за оренду майна бюджетних установ;

підгрупа 4 – надходження бюджетних установ від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна).

У складі другої групи виділяються такі підгрупи:

підгрупа 1 – благодійні внески, гранти та дарунки;

підгрупа 2 – кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів, у тому числі заходів з відчуження для суспільних потреб земельних ділянок та розміщених на них інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у приватній власності фізичних або юридичних осіб;

підгрупа 3 – кошти, що отримують вищі та професійно-технічні навчальні заклади від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право.

підгрупа 4 - кошти, отримані від реалізації майнових прав на фільми, вихідні матеріали фільмів та фільмокопій, створені за бюджетні кошти за державним замовленням або на умовах фінансової підтримки.

Бюджетним кодексом України встановлено правила використання власних надходжень бюджетних установ. За загальним правилом, якщо обсяги власних надходжень бюджетних установ перевищують відповідні витрати, затверджені законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), розпорядник бюджетних коштів передбачає спрямування таких надпланових обсягів у першу чергу на погашення заборгованості з оплати праці, нарахувань на заробітну плату, стипендій, комунальних послуг та енергоносіїв. Якщо такої заборгованості немає, розпорядник бюджетних коштів спрямовує 50 відсотків коштів на заходи, що здійснюються за рахунок відповідних надходжень, і 50 відсотків коштів – на заходи, необхідні для виконання основних функцій, але не забезпечені коштами загального фонду бюджету за відповідною бюджетною програмою.

При дотриманні зазначеного правила власні надходження бюджетних установ використовуються на наступне:

покриття витрат, пов’язаних з організацією та наданням послуг, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю (за рахунок надходжень підгрупи 1 першої групи);

організацію додаткової (господарської) діяльності бюджетних установ (за рахунок надходжень підгрупи 2 першої групи);

утримання, облаштування, ремонт та придбання майна бюджетних установ (за рахунок надходжень підгрупи 3 першої групи);

ремонт, модернізацію чи придбання нових необоротних активів та матеріальних цінностей, покриття витрат, пов’язаних з організацією збирання і транспортування відходів і брухту на приймальні пункти (за рахунок надходжень підгрупи 4 першої групи);

господарські потреби бюджетних установ, включаючи оплату комунальних послуг і енергоносіїв (за рахунок надходжень підгруп 2 і 4 першої групи);

організацію основної діяльності бюджетних установ (за рахунок надходжень підгруп 1 і 3 другої групи);

виконання відповідних цільових заходів (за рахунок надходжень підгрупи 2 другої групи).

Створення позабюджетних фондів органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та іншими бюджетними установами не допускається. Відкриття позабюджетних рахунків для розміщення бюджетних коштів (включаючи власні надходження бюджетних установ) органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та іншими бюджетними установами забороняється, крім випадку, передбаченого частиною восьмою статті 16 БК України, а також крім розміщення закордонними дипломатичними установами України бюджетних коштів на поточних рахунках іноземних банків у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, та розміщення вищими і професійно-технічними навчальними закладами на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право.

1.2. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства

Ключовою ланкою фінансової системи держави є бюджетна система, яка в організаційному плані пов'язана з формою державного устрою і здебільшого складається з державного та місцевих бюджетів. Стосунки між державним та місцевими бюджетами будуються на основі єдності бюджетної системи та фінансової політики держави загалом.

Порушенням бюджетного законодавства визнається порушення учасником бюджетного процесу встановлених цим Кодексом чи іншим бюджетним законодавством норм щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання, а саме:

1) включення недостовірних даних до бюджетних запитів;

2) порушення встановлених термінів подання бюджетних запитів або їх неподання;

3) визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні бюджетних показників;

4) планування надходжень або витрат державного бюджету (місцевого бюджету), не віднесених до таких цим Кодексом чи законом про Державний бюджет України;

5) порушення встановленого порядку або термінів подання проекту закону про Державний бюджет України (проекту рішення про місцевий бюджет) на розгляд Верховної Ради України (Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевої ради);

6) порушення встановленого порядку або термінів розгляду проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);

7) прийняття рішення про місцевий бюджет з порушенням вимог цього Кодексу чи закону про Державний бюджет України (в тому числі щодо складання бюджету в частині міжбюджетних трансфертів);

8) порушення вимог цього Кодексу щодо затвердження державного бюджету (місцевого бюджету) з дефіцитом або профіцитом;

9) включення до складу спеціального фонду бюджету надходжень з джерел, не віднесених до таких Бюджетним кодексом чи законом про Державний бюджет України;

10) зарахування доходів бюджету на будь-які рахунки, крім єдиного казначейського рахунка (за винятком коштів, що отримуються установами України, які функціонують за кордоном, власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, та у випадках, передбачених абзацами третім і четвертим частини другої статті 78 цього Кодексу), а також акумулювання їх на рахунках органів, що контролюють справляння надходжень бюджету;

11) зарахування доходів бюджету до іншого, ніж визначено цим Кодексом чи законом про Державний бюджет України, бюджету, в тому числі внаслідок здійснення поділу податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів між бюджетами з порушенням визначених розмірів;

12) здійснення державних (місцевих) запозичень, надання державних (місцевих) гарантій з порушенням вимог Бюджетного кодексу;

13) прийняття рішень, що призвели до перевищення граничних обсягів державного (місцевого) боргу чи граничних обсягів надання державних (місцевих) гарантій;

14) розміщення тимчасово вільних коштів бюджету з порушенням вимог цього Кодексу;

15) створення позабюджетних фондів, порушення вимог Бюджетного кодексу щодо відкриття позабюджетних рахунків для розміщення бюджетних коштів;

16) порушення порядку або термінів подання, розгляду і затвердження кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету, затвердження у кошторисах показників, не підтверджених розрахунками та економічними обґрунтуваннями;

16-1) порушення вимог Бюджетного кодексу щодо затвердження головними розпорядниками бюджетних коштів порядків використання бюджетних коштів;

17) порушення порядку або термінів подання і затвердження паспортів бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);

18) порушення встановлених термінів доведення документів про обсяги бюджетних асигнувань до розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня або одержувачів бюджетних коштів;

19) порушення порядку та термінів відкриття (закриття) рахунків в органах Казначейства України;

20) взяття зобов'язань без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених Бюджетним кодексом чи законом про Державний бюджет України;

21) порушення порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань, включаючи необґрунтовану відмову в реєстрації або несвоєчасну реєстрацію бюджетних зобов'язань;

22) порушення вимог Бюджетного кодексу при здійсненні попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів, а також порушення порядку і термінів здійснення такої оплати;

23) здійснення платежів за рахунок бюджетних коштів без реєстрації бюджетних зобов'язань, за відсутності підтвердних документів чи при включенні до платіжних документів недостовірної інформації, а також безпідставна відмова у проведенні платежу органами Казначейства України;

24) нецільове використання бюджетних коштів;

25) порушення вимог Бюджетного кодексу при здійсненні витрат державного бюджету (місцевого бюджету) у разі несвоєчасного набрання чинності законом про Державний бюджет України (несвоєчасного прийняття рішення про місцевий бюджет);

26) надання кредитів з бюджету чи повернення кредитів до бюджету з порушенням вимог Бюджетного кодексу та/або встановлених умов кредитування бюджету;

27) здійснення бюджетними установами запозичень у будь-якій формі або надання бюджетними установами юридичним чи фізичним особам кредитів з бюджету всупереч Бюджетному кодексу;

28) здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які відповідно до Бюджетного кодексу мають проводитися з іншого бюджету;

29) здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч Бюджетному кодексу чи закону про Державний бюджет України;

30) порушення вимог Бюджетного кодексу щодо виділення коштів з резервного фонду бюджету;

31) порушення встановлених вимог щодо застосування бюджетної класифікації;

32) включення недостовірних даних до звітів про виконання державного бюджету (місцевого бюджету), річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет), а також порушення порядку та термінів подання таких звітів;

33) порушення встановлених вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів;

34) порушення встановлених порядку або термінів подання фінансової і бюджетної звітності бюджетних установ, а також подання такої звітності у неповному обсязі;

35) невідповідність даних, наведених у фінансовій і бюджетній звітності бюджетних установ, даним бухгалтерського обліку;

36) включення недостовірних даних до звітів про виконання паспортів бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі), а також порушення порядку та термінів подання таких звітів;

37) видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону;

38) здійснення видатків на утримання бюджетної установи одночасно з різних бюджетів всупереч Бюджетного кодексу чи закону про Державний бюджет України;

39) порушення вимог статті 28 Бюджетного кодексу щодо оприлюднення та доступності інформації про бюджет;

40) інші випадки порушення бюджетного законодавства учасником бюджетного процесу.

За порушення бюджетного законодавства, як зазначалося в попередніх підрозділах, посадові особи несуть відповідальність згідно із законом, зокрема як адміністративну, так і кримінальну.

Адміністративна відповідальність за порушення бюджетного законодавства передбачена ст. 164-12 КУпАП «Порушення бюджетного законодавства».

Згідно із ст. 119 Бюджетного кодексу України, нецільове використання бюджетних коштів - це витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України чи рішенням про місцевий бюджет, напрямам використання бюджетних коштів, визначених у паспорті бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі) або в порядку використання

бюджетних коштів; бюджетним асигнуванням (розпису бюджету, кошторису, плану використання бюджетних коштів).

Для утворення такого складу адміністративного правопорушення як недотримання встановленого чинним бюджетним законодавством порядку проведення операцій з бюджетними коштами будь-яка операція з бюджетними коштами має бути здійснена з порушенням вимог чинного бюджетного законодавства.

Стаття 4 Бюджетного кодексу України визначає, що до складу бюджетного законодавства входять:

1) Конституції України;

2) цього Кодексу;

3) закону про Державний бюджет України;

4) інших законів, що регулюють бюджетні відносини, передбачених статтею 1 Бюджетного кодексу;

5) нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, прийнятих на підставі і на виконання Бюджетного кодексу та інших законів України;

6) нормативно-правових актів органів виконавчої влади, прийнятих на підставі і на виконання Бюджетного кодексу, інших законів України та нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України;

7) рішень про місцевий бюджет;

8) рішень органів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, прийнятих відповідно до Бюджетного кодексу, нормативно-правових актів, передбачених пунктами 3, 4, 5, 6 і 7 цієї частини статті.

Таким чином, якщо при здійсненні операцій з бюджетними коштами порушено будь-який із зазначених вище нормативно-правових актів, утворюється склад адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 164-12 КУпАП.

Аналіз оперативної практики показав, що існуюча система адміністративних стягнень, застосування яких становить зміст адміністративної відповідальності, не забезпечує потреб охорони правопорядку. Розміри адміністративних стягнень, передусім штрафів, не узгоджуються із суспільною шкідливістю адміністративних проступків.

Звісно, суми штрафів досить незначні порівняно з обсягами бюджетних коштів, що їх утрачає держава через зловживання відповідальних посадових осіб. До того ж система контролю за сплатою штрафів не в змозі забезпечити повне відшкодування цих збитків. Рівень сплати адміністративних штрафів становить у середньому 91-92 %, а недоплата за штрафами до бюджету за останні сім років сягнула майже півтора мільйона гривень.

Окремо предметом посягання законодавець передбачив відповідальність за порушення законодавства в бюджетній сфері, а саме: ст. 210 КК України «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням», у якій зазначено:

«...Нецільове використання бюджетних коштів службовою особою, а так само здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч Бюджетному кодексу України чи закону про Державний бюджет України на відповідний рік, якщо предметом таких дій були бюджетні кошти у великих розмірах», та ст. 211 КК України «Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону», зокрема: «...Видання службовою особою нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону, якщо предметом таких дій були бюджетні кошти у великих розмірах».

Предметом такого злочину мають бути бюджетні кошти у великих розмірах (сума, яка в тисячу й більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян) або в особливо великих розмірах (сума, яка в три тисячі й більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян).

До нормативно-правових актів, про які йдеться у ст. 211 КК України, належать офіційні письмові документи, прийняті чи видані уповноваженим на це суб'єктом нормотворення у визначеній законодавством формі та за встановленою законодавством процедурою, які спрямовані на регулювання відносин, що виникають при здійсненні бюджетного процесу, містять нормативні приписи (мають не персоніфікований характер, розрахований на багаторазове застосування, і дія яких не вичерпується одноразовим виконанням). Під розпорядчим документом слід розуміти акт, що видається державним органом у процесі здійснення ним виконавчо-розпорядчої діяльності з метою виконання покладених на нього завдань відповідно до наданої йому компетенції. До розпорядчих документів, про які йдеться у ст. 211 КК України, слід відносити також акти, що видають посадові особами органи місцевого самоврядування, оскільки ці органи є учасниками бюджетного процесу й наділені відповідними повноваженнями з прийняття таких актів. На відміну від нормативно-правового акта, розпорядчий акт поширює свою дію на конкретно визначених у ньому суб'єктів і має одноразове застосування.

Зауважимо, що деякі науковці під виданням нормативно-правових або розпорядчих актів, які змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законодавством порядку, убачають їх одноособове затвердження та затвердження рішень колективних органів відповідною службовою особою. Однак таке твердження не повністю узгоджене з положеннями норм чинного законодавства.

Як свідчить аналіз дослідження, в Україні досі не регламентовані окремі норми щодо відповідальності посадових осіб органів влади, які забезпечують бюджетний процес, а також органів державного фінансового контролю за їх дії або бездіяльність. Вони здебільшого несуть кримінально-

правову відповідальність загального характеру (зловживання службовим становищем, отримання неправомірної вигоди, службова недбалість тощо).

Крім того, в Україні немає уповноважених органів чи посадових осіб, які б контролювали та перевіряли діяльність органів державного фінансового контролю. Тому в нашій державі склалася ситуація, за якої посадові особи органів державного фінансового контролю здійснюють контрольні дії від імені держави без встановлення персональної відповідальності за неправомірність їх дій або бездіяльність. Упереджене, суб'єктивне, непрофесійне та неетичне виконання своїх повноважень посадовими особами органів державного фінансового контролю не може стати предметом відповідальності згідно з чинним законодавством, У нашій країні до посадових осіб органів державного фінансового контролю майже завжди застосовується презумпція невинуватості. Це сприяє утвердженню адміністративно-каральної системи державного фінансового контролю і не дозволяє цій сфері розвиватися в демократичному правовому напрямі.

Отже, з метою запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів необхідно розробити дієві заходи, які унеможливлювали б не суто нецільове, а передусім незаконне використання бюджетних ресурсів. Нецільове використання коштів - це порушення законодавства. Тому необхідно уточнити норми законів та нормативно-правових актів для врегулювання цих проблем.

Важливо також розробити чіткий механізм обов'язкового повернення нецільових витрат розпорядниками бюджетних коштів на Єдиний казначейський рахунок. Законодавством передбачено постійно діючий механізм лише такого повернення бюджетних коштів, отриманих як субвенції. Подібний порядок повернення доцільно розробити і для всіх інших коштів бюджету.

Звернімо увагу на те, що заходи впливу та стягнення, передбачені Бюджетним кодексом України, застосовуються до юридичних осіб (бюджетних установ або суб’єктів господарювання) без урахування визнання вини керівників або відповідальних посадових осіб. Таким чином, відповідальність настає для всіх працівників установи, підприємства, організації незалежно від їхньої причетності до скоєння бюджетного правопорушення, що порушує основні права і свободи громадян, гарантовані Конституцією України.

Сьогодні в Україні не існує жодного нормативно-правового акта, який би чітко регламентував правила здійснення бюджетного контролю контролюючими органами, визначав би відповідальність за здійснення бюджетних правопорушень, а найголовніше - за допомогою якого можна було б притягнути до відповідальності винних у розкраданні бюджетних коштів, нецільовому та/або ефективному їх використанні.

Відповідно до основних напрямів реформування кримінального та адміністративно-деліктного законодавства та з метою гуманізації кримінального законодавства певну частину злочинів пропонується

трансформувати в кримінальні (підсудні) проступки, обмежити сферу застосування покарань, пов'язаних із позбавленням волі, замінивши їх штрафними санкціями. Таким чином, кримінально карані діяння будуть поділятися на злочини та кримінальні проступки.

На підставі проведеного дослідження, ми дійшли висновку, що розмежування адміністративних правопорушень, кримінальних проступків та злочинів доцільно проводити за такими критеріями: ступінь небезпеки та правові наслідки кримінально караного діяння для особи, суспільства і держави; практика застосування кримінального та адміністративного законодавства; міжнародний досвід захисту людини, суспільства й держави від злочинів та проступків.

Потребує невідкладного комплексного вирішення внесення змін до законодавства щодо встановлення фіксованого порогу, з якого настає кримінальна відповідальність.

Норми КК України для визначення розміру збитків у неоподаткованих мінімумах доходів громадян застосовуються з урахуванням податкової соціальної пільги. Це призвело до того, що розмір завданих матеріальних збитків, з якого настає кримінальна відповідальність за більшість злочинів у сфері економіки, за останні роки збільшився в десятки разів і буде збільшуватися й надалі. Якщо предметом посягань виступають менші суми, кримінального переслідування не настає.

Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОВС МОНІТОРИНГУ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

2.1. Моніторинг видатків бюджетних коштів в процесі здійснення оперативного обслуговування та супроводження бюджетної сфери

У класичному варіанті діяльність оперативних підрозділів у боротьбі зі злочинами спрямовується у таких взаємопогоджених напрямках:

1. *Оперативне обслуговування* об'єктів бюджетної сфери, суб'єктів бюджетного процесу та напрямків руху бюджетних коштів. У процесі цієї діяльності добувається інформація про оперативну обстановку та здійснюється спостереження за її станом.

Цей напрям є своєрідною ланкою інформаційного забезпечення процесів виявлення та документування злочинів, пов'язаних з порушенням бюджетного законодавства.

2. *Пошукова робота* визначається за результатами діяльності з оперативного обслуговування. У процесі здійснення такої роботи виявляються особи і факти, які становлять оперативний інтерес за зовнішніми ознаками.

3. *Попередження злочинів.* Первинна інформація, отримана та перевірена у процесі пошукової роботи, про умови, що сприяють вчиненню бюджетних злочинів та про осіб, щодо яких належить застосувати профілактичний вплив, реалізується шляхом вжиття попереджувальних заходів, котрі включають загальну й індивідуальну профілактику, а також запобігання злочинам, що готуються, усуваючи причини та умови готування та вчинення злочинів переважно оперативно-розшуковими засобами та заходами.

4. *Документування злочинів оперативним шляхом.* У разі повторного аналізу первинної інформації, отриманої під час пошукової роботи, вбачаються ознаки підготовки до тяжких злочинів, пов'язаних з порушенням бюджетного законодавства, якщо задокументувати такі наміри іншим шляхом важко, то у межах оперативно-розшукової справи вживаються заходи щодо документування злочинних дій осіб, які обґрунтовано підозрюються у готуванні злочинів.

Кожен з цих напрямів обумовлений вимогами Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», Закону України «Про Національну поліцію».

Отже, до завдань підрозділів ОВС входить і супроводження бюджетного процесу, оскільки саме законність витрачання бюджетних коштів визначає захист законних інтересів громадян, участь у наданні соціальної допомоги громадянам. Враховуючи складність таких завдань та їх специфіку, обов'язки із захисту фінансованих урядом програм розвитку окремих регіонів чи галузей економіки, проведення заходів, спрямованих на

наповнення бюджету та скорочення тіньового сектора, покладено на оперативні підрозділи, які здійснюють боротьбу з економічною злочинністю.

Слід підкреслити, що в діяльності оперативних підрозділів МВС України, покликаних боротися з господарськими злочинами, останнім часом простежується підвищення уваги до проблеми виявлення, попередження і документування злочинів, пов'язаних з посяганнями на бюджетні кошти. Це насамперед обумовлено об'єктивною необхідністю захисту бюджетної сфери (як однієї зі складових економічної безпеки України) від злочинних посягань з використанням усього комплексу сил та засобів ОРД. Правопорушення, що вчинюються у бюджетній системі, негативно впливають на все суспільство та інтереси кожної особи. Це можна пояснити тим, що бюджетна система наповнена «реальними» грошовими коштами.

Вчинивши злочини, передбачені ст. 210 та ст. 211 КК України, злочинець отримує «живі» кошти, а не будь-які зобов'язання, цінні папери або матеріальні цінності, які для перетворення в гроші повинні пройти стадію «товар-гроші».

Нестійка і багато в чому суперечлива динаміка показників оперативно-службової діяльності з виявлення і припинення злочинів економічної спрямованості загалом, і у бюджетній сфері зокрема, значною мірою обумовлена дією ряду об'єктивних чинників.

Серед них слід виділити:

а) загальну тенденцію лібералізації чинного законодавства, постійне скорочення повноважень державних органів, зокрема ОВС з контролю за сферою економічної діяльності;

б) збільшення встановленого законом неоподаткованого мінімуму доходів громадян та соціальної пільги, що призвело до скорочення кількості виявлених злочинів, учинених у великому та особливо великому розмірі.

Чинниками, що впливають на ефективність оперативно-розшукової діяльності, є:

– відсутність в оперативних працівників відповідних знань законів та підзаконних нормативних актів, що регламентують бюджетний процес;

– необізнаність оперативних працівників з джерелами формування, складу і структури як доходів бюджетів, так і їх видатків у певній бюджетній установі, що є в оперативному обслуговуванні;

– помилки при кваліфікації дій осіб, які допустили порушення бюджетного законодавства;

– відсутність відпрацьованої тактики проведення як оперативного пошуку ознак бюджетних злочинів, так і їх подальшого документування;

– практична відсутність правової регламентації надання інформації державними (та комерційними) організаціями – оперативним підрозділам;

– неможливість дієвого впливу оперативними підрозділами на відчуження майна фігурантами розробки до початку кримінального провадження;

– відсутність механізму реєстрації в одній інформаційній базі даних про всі майнові права;

– відсутність механізму реєстрації фактів делегування прав (надання доручень) стороннім особам;

– неможливість накладення арешту на майно, яким користується фігурант (і яке практично належить йому), але документально оформлено на сторонніх осіб;

– незацікавленість судової виконавчої служби в ефективній (реальній) оцінці майна, конфіскованого за вироком суду;

– відсутність контролю з боку оперативних підрозділів за процесом оцінки та подальшої реалізації конфіскованого майна;

– відсутність єдиної методики оцінки та її залежність від суб'єктивної думки оцінювача, що створює можливість для зловживань;

– неоднозначне тлумачення ст.ст. 210, 211 КК України;

– перебування бюджетного законодавства в стадії формування, що викликає його постійні зміни, робить його нестабільним;

– значні обсяги коштів, що виділяються для фінансування і пільгового кредитування, з широким наданням повноважень посадовцям щодо їх розподілу і витрачання.

Ефективність діяльності оперативних підрозділів з виявлення, попередження і документування злочинів економічної спрямованості у бюджетній сфері безпосередньо залежить від організації оперативного обслуговування об'єктів економіки бюджетної сфери. Оперативне обслуговування за своєю сутністю та організаційною побудовою є своєрідним інформаційним підґрунтям інших напрямів діяльності. Без якісного аналізу й оцінки стану оперативної обстановки неможлива подальша робота з боротьби зі злочинами у бюджетній сфері. Саме з цього й починається робота оперативного працівника.

Зміст оперативного обслуговування умовно можна розділити на ряд взаємопов'язаних елементів:

- рівень оперативного обслуговування;
- види (принципи) оперативного обслуговування;
- початковий аналіз стану оперативної обстановки;
- режим оперативного обслуговування;
- розстановка оперативних джерел інформації;
- організація функціонування джерел гласної інформації (взаємодія з різноманітними суб'єктами, які володіють інформацією, що становить інтерес);
- документальне оформлення результатів діяльності з оперативного обслуговування.

Межами оперативного обслуговування є:

– наявність визначених об'єктів економіки, які перебувають на певній території обслуговування;

– наявність системи спостереження за оперативною обстановкою у визначених організаційних формах з використанням як гласних, так і негласних джерел інформації;

– накопичення отриманої інформації у справах, метою яких є збір різнопланових відомостей, що дають змогу попередньо вивчити характер процесів, які відбуваються на території, об'єкті або лінії обслуговування;

– наявність визначених цілей та завдань оперативного обслуговування.

У практичній діяльності оперативні підрозділи можуть застосовувати в комплексі оперативне обслуговування об'єктів бюджетної сфери і оперативне супроводження бюджетного процесу.

Враховуючи таку інновацію, необхідно відзначити відмінність в організації оперативного обслуговування об'єктів бюджетної сфери і організації оперативного супроводження *процесу* «руху» та цільового використання бюджетних коштів. Зокрема, оперативне обслуговування об'єктів бюджетної сфери загалом допускає організацію діяльності оперативних підрозділів, спрямовану на вивчення стану оперативної обстановки на об'єкті шляхом визначення і забезпечення функціонування джерел інформації (як гласних, так і негласних) про її стан.

Оперативне ж супроводження процесу цільового використання бюджетних коштів передбачає спеціалізацію діяльності оперативних підрозділів на організації контролю за оперативною обстановкою при русі бюджетних коштів за «ланками» бюджетної системи.

Оскільки використання терміна пов'язане з його адаптацією до конкретної, вже чинної «системи координат» (у нашому випадку – термінологія, що використовується в теорії ОРД та в практичній діяльності оперативних працівників), то необхідно виокремити певні особливості оперативного супроводження, що:

а) здійснюється у межах бюджетної сфери;

б) визначається конкретною спрямованістю бюджетного процесу;

в) обмежене в часі моментом виділення бюджетних коштів (наприклад, при занесенні в бюджет видаткової статті на конкретну цільову програму) і використанням цих коштів (з документально підтвердженим законним цільовим використанням);

г) напрямок супроводження визначається запланованим рухом бюджетних коштів за окремими «ланками» бюджетного процесу;

ґ) при його здійсненні контролю підлягають суб'єкти бюджетного процесу незалежно від їх статусу, компетенції чи напрямку діяльності;

д) здійснюється підрозділами, яким за законом надано право проводити ОРД;

е) являє собою комплекс заходів, спрямованих на отримання інформації з гласних та негласних джерел.

Тобто, *оперативне супроводження бюджетного процесу – це комплекс заходів, здійснюваний спеціально уповноваженим на це оперативним підрозділом щодо здійснення оперативного контролю за запланованим рухом*

бюджетних коштів за окремими «ланками» бюджетного процесу, з метою своєчасного виявлення зловживань у цій сфері, а також гарантування забезпечення виконання бюджетів, фінансованих урядом програм розвитку окремих регіонів чи галузей економіки та нормальне функціонування об'єктів бюджетної сфери.

У процесі оперативного супроводження бюджетного процесу вживаються заходи, спрямовані на забезпечення наповнення бюджету та скорочення тіньового сектора шляхом ефективної протидії зловживанням з бюджетними коштами та державним майном, попередження втрат бюджету через незаконну діяльність у пріоритетних галузях і сферах господарювання.

Частково завдання щодо виконання бюджету, цільового використання бюджетних коштів виконується у процесі оперативного обслуговування об'єктів бюджетної сфери. На сучасному етапі розвитку економіки специфіка скоєння злочинів у бюджетній сфері багато в чому зумовлює ту обставину, що їх виявлення залежить головним чином від активності роботи контрольних органів, оперативних підрозділів, цілеспрямованого використання оперативно-розшукових засобів і методів.

Отже, зростає значення такого елемента оперативного обслуговування, як *первинний аналіз оперативної обстановки*, у процесі якого оперативний працівник визначає на об'єкті або лінії роботи ділянки, напрями, найбільше криміногенно вражені, що потребують підвищеної уваги. Оскільки множинність об'єктів обслуговування не дає можливості здійснювати спостереження за ними з однаковою інтенсивністю на практиці використовуються термін «режим оперативного обслуговування».

Розрізнюють три режими оперативного обслуговування – *полегшений*, який передбачає періодичне ознайомлення зі станом справ на об'єкті економіки, що не потребує іншого; *звичайний*, який вимагає постійного спостереження за станом оперативної обстановки шляхом аналізу інформації, отриманої переважно гласним способом; *посилений*, котрий передбачає підвищену увагу оперативних підрозділів, з максимальним використанням для цього можливостей оперативно-розшукової діяльності.

При оперативному обслуговуванні об'єктів бюджетної сфери застосовується нормальний і полегшений режими обслуговування.

Майже не практикується обслуговування бюджетних установ у посиленому режимі. Це пояснюється тим, що у випадку виявлення ознак злочинів заводиться ОРС, оскільки фіксація фактів протиправної діяльності потребує проведення оперативно-розшукових заходів. З метою вивчення оперативної обстановки на об'єктах бюджетної сфери оперативним працівникам необхідно вивчати порядок та особливості формування і функціонування бюджетів відповідних рівнів бюджетної системи. Основою для подальшої роботи стає глибоке вивчення особливостей обігу бюджетних коштів на конкретному об'єкті, для чого потрібні спеціальні економічні знання. Ці потреби визначаються як у кількісній, так і в якісній стороні, що диктується конкретними вимогами до таких знань. Це стосується оцінки

відповідності фінансових операцій з бюджетними коштами, затвердженим надходженнями та видатками бюджету конкретної установи. Таким чином, йдеться про ситуації, за яких криміногенні явища в економіці не можуть бути розпізнані з позиції тільки юридичних наук.

Організація надходження первинної інформації про стан оперативної обстановки є не що інше як інформаційне забезпечення процесу боротьби зі злочинами у бюджетній сфері.

У класичному розумінні інформаційне забезпечення ОРД – це циклічний процес пошуку, збору, опрацювання, переосмислення, зберігання, видачі інформації та її використання для прийняття оперативно-тактичних та інших правоохоронних рішень. При цьому воно складається з двох органічно пов’язаних між собою частин: пізнавальної, яка включає пошук, збір, аналіз і оцінку оперативно-розшукової інформації, та практичної, тобто реалізації отриманої інформації.

Отже, саме отримання первинної оперативно-розшукової інформації з метою вивчення об’єкта становить основу оперативного обслуговування.

Оперативне обслуговування цих об’єктів здійснюється переважно за об’єктово-галузевим принципом, а оперативне обслуговування цільового використання бюджетних коштів, як правило, – на основі лінійно-об’єктового принципу, тоді як протидія нецільовому витрачанню бюджетних коштів визначається як лінія роботи.

Працівники оперативних підрозділів при здійсненні оперативно-розшукової діяльності також повинні використовувати й інші принципи оперативного обслуговування за умови, що їх застосування, хоча й виходить за межі визначеної оперативним працівникам компетенції, але використання їх логічно обґрунтоване необхідністю підвищення ефективності протидії окремим видам злочинів (зокрема бюджетним). При оперативному обслуговуванні об’єктів бюджетної сфери необхідно враховувати те, що крім суб’єктів бюджетного процесу, котрі безпосередньо отримують та використовують бюджетні кошти, є суб’єкти, які розпоряджаються коштами (головні розпорядники, розпорядники), суб’єкти, які контролюють бюджетний процес, СПД, котрі можуть отримувати бюджетні кошти як безвідсоткові кредити або плату за певні товари, роботи та послуги. Саме необхідність контролю за бюджетними коштами при їх проходженні через цих суб’єктів визначає принцип оперативного обслуговування об’єктів бюджетної сфери та необхідність застосування у комплексі (паралельно з оперативним обслуговуванням) і оперативного супроводження бюджетного процесу.

Вся оперативна інформація за походженням поділяється на дві групи:

1) фактичні дані, одержані оперативними підрозділами гласними і негласними методами з різноманітних джерел (первинні дані);

2) фактичні дані, отримані під час аналітичного опрацювання первинних даних.

Як бачимо, аналітична робота є змістовною частиною інформаційного забезпечення. Різновидом аналітичної роботи є економіко-правовий, оперативно-економічний та фінансовий аналіз діяльності бюджетних установ та підприємств (одержувачів), оскільки він «висвічує» відхилення від запланованого бюджету, сталі взаємозв'язки з підприємницькими структурами.

Оперативні підрозділи повинні аналізувати зовнішню та внутрішню інформацію, виявляти негативні тенденції у стані оперативної обстановки з метою визначення вірогідних причин та факторів, які ускладнюють оперативну обстановку, виявляти конкретних осіб, які мають можливість своїми діями впливати на рівень криміногенності певних процесів (наприклад, шляхом видання розпорядчих актів, що змінюють доходи та видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку). Тобто серед пріоритетів, що обумовлюють ефективність оперативного обслуговування, важливе місце займає розстановка сил ОРД. Оперативне обслуговування об'єктів бюджетної сфери повинні здійснювати спеціально призначені оперативні працівники.

З метою підвищення ефективності оперативного обслуговування бюджетної сфери у розрізі забезпечення цільового витрачання бюджетних коштів необхідно в оперативних підрозділах виділити співробітника (групу), який (які) за лінійно-об'єктним принципом здійснювали би оперативне супроводження винятково витрачання бюджетних коштів.

Важливе значення в організації оперативного обслуговування бюджетної сфери силами оперативних підрозділів є *розстановка оперативних джерел інформації*. Правильно підібране оперативне джерело дасть можливість оперативному працівникові отримувати інформацію про економічний стан та криміногенну обстановку на об'єкті бюджетної сфери. Працівникові оперативного підрозділу оперативні позиції необхідно створювати передусім на ділянках, де готуються розпорядчі акти, через які безпосередньо проходять фінансові та бухгалтерські документи, грошові кошти тощо. Створення надійної системи оперативного перекриття бюджетних установ повинно будуватися як на знанні специфіки бюджетного процесу, так і на особливостях учинення злочинів у бюджетних установах. Процес розстановки оперативних джерел інформації на об'єктах бюджетної сфери складається з певних стадій, кожна з яких має свою специфіку і проміжну мету.

Визначення об'єкта, ділянки, території, середовища, що потребують перекриття джерелами оперативної інформації. Цій стадії передує всебічне вивчення оперативним працівником порядку функціонування закріпленого за ним підприємства, з'ясування особливостей бюджетного процесу, обліку руху бюджетних коштів, документообігу. Оскільки спосіб учинення злочинів, передбачених ст.ст. 210 та 211 КК України, може бути визначений як сукупність умисних актів поведінки (дій або бездіяльності) службової особи, спрямованих на порушення вимог чинного бюджетного законодавства

при розподілі, перерозподілі, одержанні та використанні бюджетних коштів, то насамперед оперативний працівник визначає певні ланки з бюджетного процесу, які можуть використовуватися злочинцями при підготовці, вчиненні та приховуванні слідів злочинів.

Визначення конкретної посади, кола (категорій) осіб або конкретної особи, яких необхідно залучити до конфіденційної співпраці.

На цій стадії оперативні працівники вирішують подвійне завдання – поєднання розвідувальних можливостей оперативного джерела інформації та мотивів можливої співпраці з ним. Ця можливість знову ж таки залежить від службового становища певної особи, її компетенції. Чим вище службове становище особи, тим ширша її компетенція, а відтак вищий інтелектуальний рівень.

Визначення взаємозалежності кола службових повноважень посадової особи та способу вчинення бюджетних злочинів.

Якщо, наприклад, головні розпорядники бюджетних коштів вдаються до неправомірних дій, як правило, видаючи незаконний нормативно-правовий або розпорядчий акт, яким змінюється дохідна або видаткова частина бюджету, то головні бухгалтери бюджетних коштів, фахівці досить вузької службової компетенції, мають об'єктивну можливість одноосібно скоювати злочини лише шляхом використання бюджетних коштів усупереч їх цільовому призначенню з порушенням порядку документального оформлення відповідних фінансових і господарських операцій.

Вивчення та перевірка існуючих оперативних можливостей на об'єкті обслуговування.

Бюджетна сфера має в собі певні особливості, які необхідно враховувати при організації оперативного перекриття об'єктів бюджетної сфери, вона включає в себе не тільки бюджетні установи, які є одержувачами коштів, а ще й органи влади та управління.

Оперативні джерела інформації на об'єктах бюджетної сфери при розташуванні можуть поділятися на дві категорії: які мають постійний доступ до інформації стосовно процесу регулювання бюджетом та разового використання. Такий порядок розташування, хоч і може дублюватися, але дозволяє перевіряти отриману інформацію, встановлювати злочинні зв'язки між особами, проводити спостереження за ними, а також перекривати необхідні напрямки стеження.

Джерела оперативної інформації традиційно розподіляються на гласні і негласні. Гласними джерелами про стан оперативної обстановки при здійсненні оперативного обслуговування об'єктів бюджетної сфери є:

а) дані і матеріали державних органів, що контролюють результати діяльності об'єктів бюджетної сфери (Рахункова палата, контрольно-ревізійні управління, МФ тощо), інших підрозділів правоохоронних органів;

б) листи і заяви громадян;

в) матеріали кримінальних справ;

г) дані економіко-правового аналізу діяльності;

ґ) результати особистого вивчення оперативним працівником стану справ на об’єкті обслуговування, лінії роботи.

Негласні джерела – це оперативні джерела; результати проведених оперативно-розшукових заходів; матеріали оперативно-розшукових справ.

При цьому головною складовою покращення поінформованості про стан оперативної обстановки та підвищення ефективності проведення оперативно-розшукових заходів є потреба у взаємодії з іншими правоохоронними органами. Це надасть можливість використати їх існуючі оперативні позиції та можливості на цих об’єктах або сфері в цілому.

Найпоширенішими формами взаємодії при здійсненні оперативного обслуговування об’єктів бюджетної сфери є:

обмін інформацією;

спільне проведення заходів;

формулювання завдань;

спільне планування;

спільний аналіз.

У структурі інформації про факти бюджетних злочинів переважає інформація, отримана під час взаємодії з іншими державними органами, до компетенції яких входить перевірка і контроль за витрачанням бюджетних коштів на об’єктах бюджетної сфери.

Під час такої взаємодії переважно використовуються наступні її види:

обмін інформацією;

залучення спеціалістів інших відомств для вирішення завдань оперативно-розшукової діяльності;

спільна участь у проведенні профілактичних або оперативно-слідчих заходах.

Водночас сучасний стан взаємодії потребує покращення шляхом створення єдиної інформаційної системи правоохоронних та контрольних органів, яка б передбачала можливість безпосереднього отримання інформації оперативним працівником.

Для посилення ініціативності, наступальності оперативних підрозділів у протидії нецільовому використанню бюджетних коштів необхідно здійснювати спільний аналіз процесів, що відбуваються у бюджетній сфері, з залученням окремих фахівців інших державних контрольних органів як консультантів.

Під час взаємодії проводяться перевірки бюджетних установ і організацій, державних підприємств незалежно від джерел фінансування, а також державних й недержавних фондів, підприємств, організацій, господарських товариств, об’єднань підприємств, спілок тощо незалежно від форми власності, відомчої належності, підпорядкованості та місця розташування, що одержують кошти з бюджетів усіх рівнів (в тому числі кошти державних цільових фондів, включених до зведеного бюджету держави, чи інші державні кошти, що спрямовувалися на фінансування окремих програм), кошти державних валютних фондів, які мають

зобов’язання перед державою щодо цільового спрямування пільг як коштів, отриманих з бюджету.

Крім того, оперативним підрозділам необхідно акцентувати увагу на підвищенні ступеня взаємодії з Рахунковою палатою та її регіональними підрозділами, оскільки одним із завдань цієї державної структури є саме організація і здійснення контролю за своєчасним виконанням прибуткових і витратних статей бюджету та позабюджетних фондів за обсягами, структурою і цільовим призначенням.

2.2. Роль інформаційно-аналітичної роботи під час проведення оперативними підрозділами ОВС моніторингу видатків бюджетних коштів

Як свідчить аналіз практичної роботи, особливе місце в оперативно-розшуковій протидії злочинам у бюджетній сфері посідає інформаційно-аналітичне забезпечення, у якому існує багато проблем, що потребують удосконалення.

Поняття «аналітична робота» має широкий зміст, що охоплює не лише методи особистого аналізу (розподіл цілого на частини), а й методи синтезу, індукції, дедукції та інші різноманітні прийоми розумової діяльності. Фактично під аналітичною роботою розуміється дослідження пізнавальних функцій в управлінській практиці оперативного підрозділу, без якої неможливо науково обґрунтувати організацію його діяльності.

Сьогодні, коли удосконалення управління є найважливішим внутрішнім резервом підвищення ефективності оперативно-службової діяльності оперативних підрозділів, питання якості інформації, забезпечення її оптимального перероблення і письмового використання набуває особливого значення. Проте рівень аналітичної роботи ще не відповідає вимогам сьогодення, оскільки оцінка оперативної обстановки переважно ґрунтується лише на статистичних даних, що не в повному обсязі відображає реальне становище в регіонах. На жаль, трапляються ситуації, коли в органах та підрозділах не забезпечується системність збирання, накопичення, оброблення та використання інформації.

При аналізі не завжди використовують матеріали інспекторських і контрольних перевірок, результати аналізу листів, скарг і заяв громадян, інформацію правоохоронних та інших органів, закладів і громадських об'єднань, публікації ЗМІ, нормативні документи.

Як свідчить аналіз практичної діяльності, необхідно більше ґрунтуватися на можливості установ і відомств щодо формування та взаємного використання банків даних, уніфікації методів їх оброблення, постійного обміну первинної та опрацьованої інформації.

Значення інформаційно-аналітичної роботи під час здійснення моніторингу видатків бюджетних коштів обумовлюється тим, що її

результатом має бути не лише визначення основних недоліків, а й здійснення конкретних шляхів їх усунення на основі наявних можливостей.

Головна мета аналітичної роботи - підготовка пропозицій, їх детальне обґрунтування для прийняття оптимальних дійових управлінських рішень щодо протидії злочинам у бюджетній сфері. Вона спрямована на своєчасне виявлення проблем, суперечностей, невідповідностей чи тенденцій, правильну їх оцінку, визначення об'єктивних причин, що викликали ці проблеми, вибір найдоцільніших шляхів і засобів їх вирішення, пошук відповідей на питання, що виникають у процесі оперативно-службової діяльності.

До головних вимог інформаційно-аналітичної роботи в діяльності оперативних підрозділів, які протидіють злочинам у бюджетній сфері, належить вірогідність, повнота, документальність інформації, усебічність, системність, плановість та комплексне застосування методів аналізу.

Зміст аналітичної роботи щодо протидії злочинам у бюджетній сфері полягає у :

– накопиченні, узагальненні та аналізі інформації, що надходить до оперативних підрозділів від громадян, органів державного управління місцевого самоврядування, організацій і громадських об'єднань, інших джерел про те, що відбувається на обслуговуваній території, зокрема про криміногенні соціально-політичні, економічні, демографічні та інші процеси;

– комплексному аналізі інформації з проблем протидії злочинам у бюджетній сфері;

– організації проведення соціологічних і кримінологічних досліджень;

– прогнозуванні тенденцій і процесів у сфері протидії злочинам у бюджетній сфері;

– підготовці інформаційно-аналітичних і довідкових матеріалів, даних про основні результати діяльності оперативних підрозділів з протидії злочинам у бюджетній сфері, висновків щодо оцінки оперативної обстановки на обслуговуваній території для керівника підрозділу служби або з метою надсилання до відповідних інстанцій;

– формуванні довідково-інформаційного фонду для задоволення службових потреб підрозділу.

До головних завдань інформаційно-аналітичної роботи оперативних підрозділів, які протидіють злочинам у бюджетній сфері належить:

- забезпечення накопичення якісної та достовірної інформації, що сприяє прогнозуванню криміногенної обстановки в галузях економіки, відповідно до результатів протидії економічній злочинності, зокрема в бюджетній сфері, та їх впливу на оздоровлення ситуації в економіці регіонів;

- використання аналітичних матеріалів для організації оперативно-службової діяльності оперативних підрозділів, прогнозування розвитку злочинності в бюджетній сфері й на цій основі розроблення всебічно

обґрунтованих управлінських рішень і планування упереджувальних заходів щодо усунення викритих недоліків;

- удосконалення системи контролю за виконанням нормативно-правових актів з питань протидії злочинам у бюджетній сфері та власних рішень підпорядкованими підрозділами;
- підвищення ефективності використання комп'ютерної техніки з метою своєчасного збирання, накопичення й оброблення необхідної інформації та поліпшення якості аналітичних документів;
- забезпечення своєчасного надання достовірної інформації до автоматизованого банку даних оперативно-розшукового призначення та ефективного використання у протидії злочинності у сфері економіки, зокрема бюджетній сфері;
- створення міжвідомчих автоматизованих банків даних в інтересах оперативних підрозділів, які протидіють злочинам у бюджетній сфері.

Головною метою інформаційно-аналітичної роботи у протидії злочинам у бюджетній сфері є:

- забезпечення системного моніторингу стану криміногенної ситуації і результатів оперативно-службової діяльності;
- суттєве підвищення якісного захисту бюджетної сфери за допомогою поглибленого аналізу та прогнозів подальшого розвитку криміногенних чинників з метою розроблення виважених управлінських рішень;
- систематичне інформування органів влади, управління та керівництва МВС України про фактичний стан криміногенної ситуації в галузях економіки, зокрема в бюджетній сфері, а також результати протидії економічній злочинності й тенденцій її розвитку;
- підготовка обґрунтованих пропозицій щодо розроблення нових законодавчих актів, унесення змін і доповнень до нормативно-правової бази з питань оперативно-службової діяльності.

До основних етапів аналітичної роботи належать:

- пошук, збирання, оброблення, систематизація та документування інформації, створення моделі досліджуваного об'єкта;
- аналіз зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на оперативну обстановку, дослідження тенденцій стану злочинності у бюджетній сфері та ефективності діяльності оперативних підрозділів;
- прогнозування розвитку негативних тенденцій у певній ситуації;
- підготовка обґрунтованих висновків і рекомендацій для прийняття управлінських рішень з удосконалення організації протидії злочинам у бюджетній сфері.

Джерела інформації для аналізу оперативної обстановки:

– внутрішня інформація - та, що формується безпосередньо в МВС України;

– зовнішня інформація - та, яку необхідно витребувати з інших міністерств і відомств.

У процесі аналізу злочинності в бюджетній сфері використовують такі види джерел інформації:

- статистичні звіти про злочинність;
- статистичні картки на особу, яка вчинила злочин;
- узагальнення матеріалів про злочини;
- матеріали прокурорських перевірок;
- дані соціально-економічної, демографічної та іншої статистики;
- результати вивчення громадської думки про злочинність та кримінологічних досліджень, якщо їх проводили в регіоні;
- дані про інші правопорушення.

Для аналізу структури злочинності в бюджетній сфері необхідно:

а) проаналізувати співвідношення у злочинності трьох груп злочинів: особливо тяжких, тяжких, середньої тяжкості;

б) дати головну соціально-демографічну характеристику осіб злочинців;

в) визначити питому вагу небезпечних, резрнансних та найбільш поширених злочинів;

г) визначити поширеність злочинності в регіонах з різним промисловим розвитком та характером економічної спрямованості[1].

Злочини необхідно аналізувати за групами:

1) порушення законодавства про бюджетну систему України;

2) зловживання при використанні бюджетних коштів, виділених на підтримку агропромислового комплексу;

3) посягання на бюджетні кошти, що спрямовані на соціальний захист населення;

4) посягання на бюджетні кошти у сфері фінансування будівництва, реконструкції та ремонтних робіт;

5) протидія злочинним проявам при здійсненні державних закупівель;

6) незаконне отримання бюджетного відшкодування ПДВ шляхом залучення суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності та створення злочинної організації.

Для оцінки рівня злочинності потрібно провести збір даних про кількість:

а) заяв та повідомлень про злочини; *$_{г}$

б) осіб, які вчинили злочини;

г) засуджених (розглянуто заяв про злочини, зареєстровано злочинів, виявлено осіб, які вчинили злочини, засуджено осіб - кількість, відсотки).

Шляхом поділу кількості певної групи злочинів на загальне число зареєстрованих злочинів визначається частка кожної групи та виду в їх загальному масиві. За допомогою показників структури можливо визначити рівень розповсюдження кожної групи, кожного виду, що дає можливість визначити стратегію протидії злочинам у бюджетній сфері. Не можна робити

висновки про збільшення чи зменшення кількості окремих видів злочинів тільки на підставі зростання чи скорочення їх частки, адже частка кожного виду злочину залежить не тільки від кількості злочинів цього виду, а й від загальної маси злочинів.

Аналіз статистики про осіб, які вчинили злочини, дає можливість встановити рівень ураження злочинами окремих груп населення: держслужбовців (за категоріями), службових осіб, груп осіб, керівників підприємств, депутатів (народних, обласних, районних, міських, селищних та сільських рад), керівників держадміністрацій та рад різних рівнів, а також керівників їх структурних підрозділів, керівників підприємств різних форм власності, співробітників держустанов (податкова служба, митна служба), суддів, фінансово-бухгалтерських працівників та матеріально-відповідальних осіб. Порівнюючи отримані коефіцієнти між собою, визначається, наскільки вражена злочинністю та чи інша галузь. При вивченні особистості злочинця необхідно використовувати кримінальну статистику судових органів.

Ці дані одержують шляхом обчислення коефіцієнту злочинності, порівнюючи отримані коефіцієнти між собою, визначається, наскільки вражена злочинністю та чи інша галузь. При вивченні особистості злочинця необхідно використовувати кримінальну статистику судових органів.

Матеріали ЗМІ дають змогу визначити рівень загального інтересу газети чи журналу до МВС, його підрозділів, об'єктивність видання, рівень критичності матеріалів, які публікуються тощо. При аналізі використовують як кількісні характеристики, так і якісне дослідження текстів. Об'єктом вивчення, залежно від поставленої мети, може бути інформаційний канал загалом, окреме видання, передача по радіо чи телебаченню, що регулярно виходить та ін.

Одним з важливих джерел інформації при проведенні інформаційно-аналітичної роботи та її інформаційному забезпеченні в оперативних підрозділах є офіційні документи (закони, підзаконні нормативні акти, відомчі інструкції, накази та ін.; аналітичні й довідкові матеріали (результати вивчення громадської думки про роботу оперативних підрозділів, аналіз листів, скарг, заяв громадян, відповідних матеріалів преси, радіо, телебачення тощо); державна статистична звітність правоохоронних органів (зокрема МВС, прокуратури, суду), комплексний аналіз якої дає змогу одержати найповнішу характеристику динаміки і структури злочинності у сфері економіки, зокрема бюджетній сфері, контингенту правопорушників, а також заходи протидії економічній злочинності.

Розділ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОВС МОНІТОРИНГУ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

3.1. Використання ресурсів глобальної мережі Internet з метою моніторингу видатків бюджетних коштів під час проведення державних закупівель

Ефективність діяльності оперативних підрозділів ОВС значною мірою залежить від інформаційного забезпечення. Для якісного супроводження процесів закупівлі товарів, робіт і послуг державними підприємствами та бюджетними установами оперативному співробітнику, який відповідає за даний напрямок роботи, просто необхідно користуватися ресурсами глобальної мережі Internet.

Це зумовлено насамперед такими чинниками:

– законодавство, яке регулює питання закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти, знаходиться в стадії становлення. У зв'язку з чим в ньому відбуваються постійні зміни та доповнення;

– оголошення про заплановану закупівлю та результати закупівель за державні кошти публікуються на веб-порталі з питань державних закупівель;

– можливість спостереження за повідомленнями про порушення у сфері державних закупівель у засобах масової інформації;

– вільний доступ до більшості ресурсів;

– відносно доступна вартість отримання такої інформації.

З огляду на простий доступ до мережі Internet та швидке зростання кількості її користувачів, сьогодні, як ніколи раніше, актуальним є вирішення питань, пов'язаних із можливостями мережі Internet та їх використанням. Такими питаннями, зокрема, є вивчення можливостей локальних ресурсів мережі Internet та вдосконалення використання цих ресурсів для забезпечення цілей оперативно-розшукової діяльності.

Глобальна мережа Internet є публічним ресурсом глобального масштабу та елементом сучасного інформаційного суспільства, яка включає в себе статистичну, адміністративну, правову, довідкову, енциклопедичну, аналітичну, комерційну, управлінську та соціологічну інформацію. Тому кількість інформації та ступінь її оновлення в мережі загалом характеризують Internet як перспективне джерело інформації.

Навіть якщо оперативний працівник буде мати доступ до мережі Internet, у нього виникнуть певні труднощі з пошуком необхідної інформації. В такому випадку доцільно використовувати пошукові системи. Найпопулярнішими пошуковими системами («російськомовного» сегмента) на сьогоднішній день є такі:

1. Яндекс (www.yandex.ru) – 46,3 %;
2. Google (www.google.com.ua) – 34,4 (на Заході – 77,04 %);

3. Mail.ru (mail.ru) – 8,9 %;
4. Rambler (www.rambler.ru) – 3,3 %;
5. Bing (www.bing.com) – 0,9 %;
6. Nigma (www.nigma.ru) – 0,5 %;
7. Yahoo (www.yahoo.com) – 0,2 %;
8. Генон (genon.ru) – 0,1 %;
9. Gogo.ru (gogo.ru) – <0,1 %;
10. Aport (aport.ru) – <0,1 %;

Більшість «російськомовних» пошукових систем індексують та шукають тексти на багатьох мовах – українській, білоруській, англійській та ін. Відрізняються ж вони від «всемовних» систем, які індексують усі документи підряд, тим, що, в основному, індексують ресурси, які розташовані в доменних зонах, в яких домінує російська мова, або іншими способами обмежують своїх роботів російськомовними сайтами.

Розглянемо деякі ресурси мережі Internet та відомості, які в них можна отримати:

1. *zakon.rada.gov.ua* – офіційний веб-сайт Верховної Ради України. *Інформація* – нормативно-правові акти з питань державних закупівель.

2. *tender.me.gov.ua* (для користування потребує реєстрації) – єдине офіційне державне джерело інформації у мережі Інтернет, яке розміщує оголошення про заплановані закупівлі та результати закупівель за державні кошти. Користувачі мають доступ до такої інформації:

- оголошення про проведення процедури закупівлі;
- обґрунтування застосування процедури закупівлі в одного учасника;
- відомості щодо рішення Уповноваженого органу про погодження або відмову у погодженні застосування процедури закупівлі в одного учасника;
- документація конкурсних торгів або кваліфікаційна документація;
- зміни до документації конкурсних торгів або кваліфікаційної документації та роз'яснення до неї (у разі наявності);
- протокол розкриття пропозицій конкурсних торгів, цінових пропозицій, кваліфікаційних пропозицій;
- інформація про відхилення пропозицій конкурсних торгів, цінових пропозицій, кваліфікаційних пропозицій та підстави такого відхилення у вигляді протоколу;
- повідомлення про акцепт пропозиції конкурсних торгів або цінової пропозиції;
- повідомлення учасників про результати процедури закупівлі;
- повідомлення про результати проведення попередньої кваліфікації;
- оголошення про результати процедури закупівлі;
- повідомлення про відміну торгів чи визнання їх такими, що не відбулися, повідомлення про відміну процедури закупівлі в одного учасника (у разі наявності);
- звіт про результати проведення процедури закупівлі;

− інформація про одностороннє розірвання договору про закупівлю (у разі наявності);

− нормативно-правові акти у сфері державних закупівель.

3. *www.amc.gov.ua* – офіційний веб-сайт Антимонопольного комітету України.

Інформація: інформація про рішення щодо оскарження процедур державних закупівель.

4. *www.irc.gov.ua* – офіційний веб-сайт ДП «Інформаційно-ресурсний центр».

Інформація:

− пошук юридичної (за кодом ЄДРПОУ або за найменуванням) або фізичної особи підприємця (за ІПН або ПІБ підприємця). В результаті пошуку стає доступною така інформація: код ЄДРПОУ (ІПН); найменування організації (ПІБ підприємця); місце знаходження; стан юридичної особи (підприємницької діяльності); орган реєстрації;

− форми запитів на отримання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців (далі – ЄДР);

− інформація про відомості, що містяться в ЄДР;

− інформація про відомості, що містяться в Реєстрі документів дозвільного характеру;

− інформація про відомості, що містяться в Єдиному ліцензійному реєстрі.

5. *www.minregionbud.gov.ua* – офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Інформація: будівельні норми та стандарти – каталог чинних нормативних документів; державні будівельні норми; галузеві будівельні норми; регламентні технічні умови.

6. *www.dabi.gov.ua* – офіційний веб-сайт Державної архітектурно-будівельної інспекції України.

Інформація:

− пошукова інформаційна система по дозволах – дані щодо об’єктів, для яких видано дозволи на виконання будівельних робіт;

− перелік підприємств, які отримали ліцензію Держархбудінспекції. Пошук за такими даними: номер ліцензії; статус (фізична, юридична особа); код ЄДРПОУ; назва організації (ПІБ фізичної особи); робота; регіон видачі; регіон дії; вид робіт. Доступна інформація: серія та номер ліцензії; вид діяльності; назва організації; ідентифікаційний код юридичної особи; місце знаходження юридичної особи; дата прийняття рішення та номер наказу про видачу ліцензії; перелік робіт (згідно з додатком до ліцензії).

7. *www.reyestr.court.gov.ua* – Єдиний державний реєстр судових рішень.

Інформація: можливість пошуку судових рішень за текстом судового рішення; регіоном суду; найменуванням суду; кодом суду; ПІБ судді/головуючого; № справи; періодом надходження справи до суду;

реєстраційним номером судового рішення; періодом ухвалення рішення; формою судочинства; формою судового рішення; статусом сторін судової справи.

8. *ua24ua.com* – сайт Україна-online.

Інформація: можливість пошуку інформації про місце мешкання та народження осіб за кодом ДРФО; ПІБ особи та датою народження.

Даний перелік не є вичерпним і може доповнюватися залежно від поставленої перед оперативним співробітником мети.

Крім зазначених ресурсів, перспективними джерелами інформації про порушення законодавства у сфері державних закупівель є сайти засобів масової інформації.

Первинна інформація про предмети закупівлі їх кількість та ціну, а також відомості про учасників конкурсних торгів є тією основою, за допомогою якої оперативний працівник підрозділу ПЗСЕ має можливість оцінювати оперативну обстановку, яка склалася у сфері державних закупівель.

Безперечно, на основі такої інформації не можна робити певних висновків щодо зловживань під час проведення конкурсних торгів, але в поєднанні її з інформацією, отриманою оперативним шляхом, можна виділити ті процеси, які потребують найбільшої уваги з боку працівників підрозділу ПЗСЕ.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання глобальної мережі Internet в процесі моніторингу видатків бюджетних коштів під час проведення державних закупівель не тільки підвищує продуктивність праці й ефективність роботи оперативного працівника з протидії злочинам у сфері державних закупівель, але й виводить таку діяльність на якісно новий рівень.

3.2. Моніторинг засобів масової інформації з метою виявлення зловживань під час проведення державних закупівель

На сьогодні, питання інформаційного забезпечення під час виявлення злочинів в сфері державних закупівель має дуже актуальне значення для оперативних підрозділів ПЗСЕ МВС України. Адже для забезпечення якісного моніторингу видатків бюджетних коштів виділених на здійснення державних закупівель оперативні працівники повинні не тільки володіти певними знаннями притаманними зазначеній сфері, а й мати відповідні джерела її отримання.

З прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України можливості отримання інформації про злочини та інші правопорушення, що вчиняються у сфері державних закупівель значно зменшились.

Зазначене, в першу чергу стосується виявлення злочинів та інших правопорушень, пов’язаних з виконанням вимог договору про державну закупівлю. Це пов’язано з тим, що працівники підрозділів ПЗСЕ МВС України перестали здійснювати перевірки суб’єктів господарської діяльності,

саме під час проведення таких перевірок працівники підрозділів ПЗСЕ у більшості випадків отримували інформацію про певні порушення вимог договору, також під час проведення такої перевірки здійснювався підбір джерел необхідної оперативної інформації. Питання проведення таких перевірок, на сьогоднішній день залишається неурегульованим, а тому це значно погіршує стан виявлення злочинів та інших правопорушень у сфері державних закупівель.

Що стосується такого способу отримання інформації як запит, то така форма одержання інформації положеннями Закону України «Про Національну поліцію» не передбачена.

Крім того, опитані оперативні працівники вказують не те, що після набрання сили новим Кримінальним процесуальним кодексом України, у разі відсутності кримінально провадження, вони складають відповідний запит в якому вказують на необхідність ознайомлення з необхідними документами у рамках загальної профілактики, однак керівництво суб'єктів підприємницької діяльності, у більшості випадків, не надають інформації за такими запитами.

Виходячи з вище зазначеного залишається лише використання оперативних можливостей працівників підрозділів ПЗСЕ, але для проведення певних оперативно розшукових заходів необхідно отримати первинну інформацію, яка стане своєрідною направляючою для подальших дій. Тут необхідно звернутися до можливих джерел отримання такої інформації, проведений нами аналіз надав можливість виділити наступні джерела:

- працівники підприємств замовників конкурсних торгів (члени комітету з конкурсних торгів; працівники технічних відділів; працівники бухгалтерії; представники учасників процедур конкурсних торгів тощо). Однак останні як правило не підтримують неофіційні зв'язки з представниками правоохоронних органів;
- контролюючі органи;
- представники учасників процедури закупівель – у більшості випадків мають інформацію про порушення, які стосуються процедури конкурсних торгів, тобто ті порушення, які було вчинено до визначення переможця;
- засоби масової інформації – матеріали журналістських розслідувань;
- інформаційні масиви мережі Internet.

Що стосується особливостей доступу до такої інформації, то за рівнем доступності останні два джерела мають певну перевагу над іншими. Окремо необхідно зазначити про Internet, оскільки вона включає в себе значну кількість сайтів, які належать не тільки друкованим виданням, а таким засобам масової інформації як радіо та телебачення, які здійснюють он-лайн трансляції.

Тому, одним із важливих факторів забезпечення якісного моніторингу процесів державних закупівель є можливість доступу до ресурсів глобальної

мережі Internet. За кількістю інформації та ступеню її оновлення в мережі в загалом Internet характеризують як перспективне джерело інформації.

Здійснивши аналіз засобів масової інформації в мережі Internet нами було виділено ті, які у своїй діяльності приділяють увагу проблемам у сфері державних закупівель:

1. Сайт партнерства «За доброчесні державні закупівлі» - http://www.integrity.pp.ua/;
2. Сайт проекту «Наші гроші» - http://nashigroshi.org/;
3. Сайт проекту «Тексти» - http://texty.org.ua/mod/archive/tag.php?tag=тендери
4. Сайт журналу «Фокус» - http://focus.ua/feed/tag/470/;
5. Сайт газети «Дзеркало диждня» - http://www.zn.ua/projects/gos-zakupki;
6. Сайт «Цензор.Нет» - http://censor.net.ua/ru/tag/view/657/госзакупки;
7. Сайт «ТСН» - http://ru.tsn.ua/tags/тендеры;
8. Сайт «Проторги» - http://www.protorgi.info/ua/training/;

Зазначений перелік не є вичерпаним, оскільки існують й інші сайти засобів масової інформації, які іноді торкаються проблем у сфері державних закупівель, але зазначені вище, на нашу думку, приділяють даному питанню значно більшу увагу.

На розглянутих вище сайтах досить часто зустрічається інформація, які містить ознаки порушень законодавства про здійснення державних закупівель.

Наприклад, на сайті проекту «Наші гроші» було опубліковано інформацію наступного змісту:

«ДП «Укрзалізничпостач» 18 березня за результатами тендеру уклало угоду з ТОВ «Укрінтермаш» на постачання запчастин для колійних машин на 11,88 млн грн. Про це повідомляється в «Віснику державних закупівель».

Засновником ТОВ «Укрінтермаш» зі статутним капіталом 1 тис грн. є луганчанка Алла Горщак. Єдиним допущеним до участі конкурентом було луганське ТОВ «ТД «ЛЕМЗ» Олега Ткаченко.

На тендер було подано ще три заявки, дві з яких були значно дешевші від переможця. Однак було відхилено всі три заявки.

Найдешевшу заявку від ТОВ «Євротрансмаш» (6,99 млн грн.) було відхилено через відсутність «листа з органу сертифікації про те, що продукція не підлягає обов'язковій сертифікації та декларуванню в Україні». Притому що компанія на підтвердження відповідності продукції надала декларацію про відповідність продукції, лист-погодження галузевого управління «Укрзалізниці».

Заявку «Торговий дім «Енергетичне машинобудування» (9,37 млн грн.) було відхилено через те, що компанія надала копію банківської гарантії, а не оригінал.

Відтак перемогу одержала фірма «Укрінтермаш», для якої цей підряд став найбільшим з 2011 року, коли компанія почала вигравати державні тендери. Загальні здобутки фірми за цей час становили 18,78 млн грн.».

На перший погляд порушення не вбачається, але проаналізувавши положення Закону України «Про здійснення державних закупівель» від 01.06.2010 року № 2289-VI можна дійти висновку, що пропозиція ТОВ «Євротрансмаш» була відхилена незаконно, оскільки згідно положень ст. 16 зазначеного закону замовник може встановлювати такі кваліфікаційні критерії:

- наявність обладнання та матеріально-технічної бази;
- наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід;
- наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічних договорів;
- наявність фінансової спроможності (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, довідка з обслуговуючого банку про відсутність (наявність) заборгованості за кредитами).

Замовник не встановлює кваліфікаційні критерії та не визначає перелік документів, що підтверджують подану учасниками або учасниками попередньої кваліфікації інформацію про відповідність їх таким критеріям у разі:

1) проведення процедури запиту цінових пропозицій;

2) закупівлі нафти, нафтопродуктів сирих, електричної енергії, послуг з її передачі та розподілу, централізованого постачання теплової енергії, послуг поштового зв'язку, поштових марок та маркованих конвертів, телекомунікаційних послуг, у тому числі з трансляції радіо- та телесигналів, послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, послуг з перевезення залізничним транспортом загального користування.

Документи, що не передбачені законодавством для учасників або учасників попередньої кваліфікації - фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб - підприємців, не подаються ними у складі пропозиції конкурсних торгів або кваліфікаційної пропозиції та не вимагаються під час проведення переговорів з учасником (у разі застосування процедури закупівлі в одного учасника).

Усі пропозиції конкурсних торгів або кваліфікаційні пропозиції, які відповідають кваліфікаційним критеріям, встановленим частиною другою цієї статті, та за відсутності інших, передбачених Законом України «Про здійснення державних закупівель» від 01.06.2010 року № 2289-VI, підстав для їх відхилення, допускаються до оцінки [5].

Тобто, замовник не мав установлених законом підстав відхиляти заявку ТОВ «Євротрансмаш» оскільки «лист з органу сертифікації» не входить до вище зазначеного переліку.

Таким чином, на нашу думку, в діях комітету з конкурсних торгів вбачаються ознаки злочину передбаченого ст. 367 Кримінального кодексу

України «Службова недбалість», а у разі наявності умислу на такі дії можуть бути кваліфіковані як склад злочину передбаченого ст. 364 КК України «Зловживання владою або службовим становищем».

Слід зазначити, що оперативні підрозділи ПЗСЕ МВС України здійснюючи аналіз засобів масової інформації в мережі Internet, окрім інформації про зловживання під час проведення державних закупівель, мають змогу отримати інформацію про способи вчинення таких зловживань, а в деяких випадках і про способи їх виявлення.

Наприклад, на сайті інформаційно-аналітичного центру «ЛІГА» було опубліковано інформацію щодо нових «корупційних правилах» в системі державних закупівель, як повідомляє джерело, раніше найпопулярніша корупційна схема полягала в складанні конкурсних умов під конкретну компанію, закупівлю товарів і послуг за завищеними цінами, вимаганні відкатів від переможців тендерів. Зараз умови принципово інші: у держави гостра нестача фінансів і працювати за колишніми принципам вже не виходить. Тому тепер чиновники вимагають відкат не за перемогу в тендері, а за своєчасне перерахування коштів переможцю.

Така інформація надасть можливість оперативному працівнику спланувати заходи направлені на виявлення та документування злочинних дій у зазначеній сфері.

Враховуючи вище викладене можна зробити висновок, що засоби масової інформації в мережі Internet є перспективним джерелом інформації під час виявлення злочинів у сфері державних закупівель. Аналіз публікацій засобів масової інформації дає оперативним підрозділам ПЗСЕ МВС України можливість планувати свою діяльність, а також ефективно використовувати наявні оперативно-розшукові можливості.

Підводячи підсумок необхідно зазначити, що виявлення та документування злочинів у сфері державних закупівель є складним напрямком діяльності підрозділів ПЗСЕ, тому для досягнення максимальної ефективності в даній роботі необхідне виділення оперативних груп або окремих співробітників, які будуть здійснювати оперативне супроводження сфери державних закупівель, в тому числі здійснювати моніторинг публікацій у засобах масової інформації.

3.3. Використання економіко-правового аналізу під час моніторингу видатків бюджетних коштів виділених на проведення державних закупівель

Відсутність дієвих механізмів здійснення державних закупівель в Україні та якісного механізму контролю за їх законністю сприяє появі корупційної складової в зазначених процесах, що негативно впливає на бюджет держави та економічну безпеку в цілому.

Динаміка злочинності у сфері державних закупівель показує, що в останні роки рівень виявлених злочинів у сфері державних закупівель значно виріс. Згідно статистичних даних МВС України з 2007 по 2014 рік було виявлено понад 8300 злочинів у сфері державних закупівель, при цьому, більше половини таких злочинів виявлено у 2013-2014 роках (більше 5000). Позитивну динаміку можна пояснити тим, що діяльність з виявлення злочинів у сфері державних закупівель була віднесена керівництвом МВС до пріоритетних напрямів діяльності підрозділів Державної служби боротьби з економічною злочинністю (зараз підрозділи протидії злочинності у сфері економіки МВС України), а з 2014 року показники такої діяльності були включені в Перелік показників та індикаторів для визначення ефективності та законності службової діяльності підрозділів органів внутрішніх справ України.

Як свідчить аналіз практики, виявлення злочинів у сфері державних закупівель базується на знанні оперативним працівником специфіки діяльності об'єкта, що обслуговується, осіб які можуть вчинити дані злочини, способів здійснення і маскування злочинів, методики їх виявлення тощо.

Важливу роль у вирішенні завдань, направлених на протидію злочинам у сфері державних закупівель відіграє якісна організація інформаційно-аналітичної роботи підрозділів протидії злочинності у сфері економіки МВС України (далі ПЗСЕ). Для організації інформаційно-аналітичної роботи останніми використовується комплекс алгоритмів та методів інформаційно-аналітичної роботи.

Особливості інформаційно-аналітичної роботи підрозділів ПЗСЕ МВС України обумовлюються певною специфікою методики проведення такої роботи. Одним із основних методів інформаційно-аналітичної роботи зазначених підрозділів є метод економіко-правового аналізу.

Як показали результати опитування оперативних працівників підрозділів ПЗСЕ МВС України, на сьогодні спостерігається тенденція збільшення кількості виявлення злочинів у сфері державних закупівель, які вчиняються організованими злочинними групами, які в сою чергу використовують наявні у них корупційні зв'язки не тільки для вчинення своїх злочинних намірів, а й для надання їм вигляду законних операцій. Тому процес виявлення злочинів у сфері державних закупівель потребує від оперативного працівника використання всіх наявних методів та заходів оперативно-розшукової діяльності та інструментаріїв криміналістичної науки.

Більшою чи меншою мірою така задача може бути вирішена забезпеченням криміналістичною наукою практики діяльності зазначених співробітників спеціальним операційним аналітичним інструментарієм, сприяючим вирішенню питань експрес дослідження фінансово-економічної інформації. Виходячи з цілей і завдань, що вирішуються цим інструментарієм, форми і змісту їх, даний аналітичний інструментарій можна

буде назвати криміналістичними методами оперативно-економічного дослідження.

Очевидно, що сам факт економічного правопорушення або злочину у вигляді тих самих своїх ознак може бути виявлений і доведений тільки на основі зіставлення наявної економічної поведінки з нормативною моделлю даної діяльності, яка існує, склалася або спеціально формується в голові представника правоохоронних органів в тому числі під впливом панівних суспільних настроїв.

Як показали результати дослідження Сливенка В.Р. особливе місце у процесі документування злочинів у сфері державних закупівель відводиться методу економіко-правового аналізу. За результатами його дослідження, близько 70 % злочинів у сфері державних закупівель виявляється і документується за допомогою методу економіко-правового аналізу.

Економіко-правовий аналіз на відміну від звичайного економічного аналізу ставить за мету вивчення особливого виду відхилень і негативних явищ у сфері економіки. Їх особливість полягає в тому, що вони містять у собі ознаки правопорушень у вигляді деструктивних змін економічних показників, зміст яких визначається конкретними юридичними нормами. Для виявлення таких негативних явищ економічні методики доповнюються юридичними, внаслідок чого відповідний вид аналізу набуває комплексного економіко-правового змісту. На відміну від економічного аналізу, основним завданням економіко-правового аналіз є виявлення правопорушень у сфері господарської діяльності, а також причин і умов, що їх породжують.

Виходячи з аналізу думок авторів, які займалися питаннями використання методу економіко-правового аналізу у діяльності оперативних підрозділів ПЗСЕ МВС України, можна дійти до висновку, що зазначений метод базується на аналізі різних економічних показників, які характеризують діяльність суб’єкта (ів) господарювання у співставленні таких показників з наявною в оперативному підрозділі інформацією, з визначенням дотримання такими суб’єктами нормативно-правових актів, що регламентують порядок здійснення окремих видів господарської діяльності або окремих операцій.

Необхідність використання методу економіко-правового аналізу під час виявлення злочинів у сфері державних закупівель зумовлена тим, що злочинні дії у сфері державних закупівель, як правило, зовні мають вигляд законної діяльності або діяльності здійсненої з незначними порушеннями нормативно-правових актів, а в деяких випадках (враховуючи колізії та прогалини законодавства про здійснення державних закупівель), у разі грамотного оформлення документів конкурсних торгів та угоди на закупівлю, довести їх злочинне походження без використання можливостей оперативно-розшукової діяльності майже не можливо. У зв'язку з цим і виникає необхідність взаємного доповнення економічних і правових методик під час аналітичного дослідження діяльності, пов’язаної зі здійсненням державних закупівель.

Економічний аналіз як сфера практичної діяльності представляє собою дослідження економічних показників, характеризуючих роботу підприємства, до прийняття управлінських рішень. Дані економічного аналізу можуть дати інформацію працівникам правоохоронних органів для дослідження господарської діяльності підприємств, організацій, тобто проведення криміналістичного аналізу показників, характеризуючих господарську діяльність підприємств, організацій, установ, фірм.

Тому, важливе значення для побудови «моделі» злочинної діяльності у сфері державних закупівель має співставлення аналізу економічних показників, які характеризують діяльність замовника та учасників конкурсних торгів з наявною в оперативному підрозділі інформацією та нормативно-правовою базою у сфері державних закупівель, з метою встановлення законності здійсненних зазначеними суб'єктами господарювання дій у сфері державних закупівель, тобто застосування економіко-правового аналізу.

Відповідно до завдань поставлених перед підрозділами ПЗСЕ МВС України, пропонуємо виділяти наступні етапи проведення аналізу:

1. Визначення документальної бази економічної частини аналізу;
2. Визначення нормативно-правової бази юридичної частини аналізу;
3. Вивчення наявної документальної бази на відповідність діючим нормативно-правовим актам, що регулюють відносини у сфері державних закупівель.
4. Встановлення характеру виявленого порушення та визначення меж відповідальності (кримінальна, адміністративна, дисциплінарна).
5. Прийняття правового рішення.

Відповідною документальною базою економічної частини аналізу є аналіз документального оформлення процесу державної закупівлі. До основних документів, які потребують дослідження під час виявлення злочинів у сфері державних закупівель є: річний план закупівель; посадові інструкції; посвідчення спеціаліста у сфері здійснення державних закупівель; статутні документи; документи, що підтверджують реєстрацію в податкових органах тощо; бухгалтерські реєстри; звіти; договір про закупівлю, рахунки-фактури; рахунки; накладні; акти приймання-здачі; оголошення про проведення процедури закупівлі; обґрунтування застосування переговорної процедури закупівлі; документація конкурсних торгів; кваліфікаційна документація; протокол розкриття пропозицій конкурсних торгів; протокол відхилення пропозицій конкурсних торгів; звіт про результати проведення процедури закупівлі; пропозиції конкурсних торгів; сертифікати; посвідчення якості; технічні паспорти; ліцензії; дозволи та ін.

Зазначений перелік не є вичерпним та може змінюватись відповідно до умов договору, предмету та процедури закупівлі.

Відправною базою юридичних оцінок, під час застосування економіко-правового аналізу, завжди виступають певні правові норми, які визначають

основні ознаки та «модель» злочинної діяльності. До основних нормативно-правових актів, які необхідно використовувати під час виявлення злочинів у сфері державних закупівель, можна віднести: Закон України «Про здійснення державних закупівель»; Закон України «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності»; Закон України «Про природні монополії»; Кримінальний кодекс України; Кодекс України про адміністративні правопорушення; Господарський Кодекс України; Закон України «Про запобігання корупції»; Наказ Міністерства економіки України № 916 від 26.07.2010 року «Про затвердження Типового положення про комітет з конкурсних торгів»; Наказ Міністерства економіки України № 919 від 26.07.2010 року «Про затвердження стандартної документації конкурсних торгів»; Наказ Міністерства економіки України № 921 від 26.07.2010 року «Про затвердження порядку визначення предмету закупівлі»; Наказ Міністерства економіки України № 922 від 26.07.2010 року «Про затвердження форм документів у сфері державних закупівель»; Наказ Міністерства економіки України № 925 від 27.07.2010 року «Про затвердження Типового договору про закупівлю товарів (робіт або послуг) за державні кошти та Інструкції щодо заповнення Типового договору про закупівлю товарів (робіт або послуг) за державні кошти»; Наказ Міністерства економіки України № 932 від 28.07.2010 року «Про визначення офіційного друкованого видання з питань державних закупівель, міжнародного інформаційного видання з питань державних закупівель та веб-порталу Уповноваженого органу з питань закупівель»; внутрішні накази замовника: «Про затвердження порядку укладання договорів», «Про організацію та планування закупівель товарів, робіт і послуг», «Про призначення на посаду», «Про призначення відповідальних осіб за підготовку документації конкурсних торгів», «Про порядок здійснення вхідного вихідного контролю товарів, робіт і послуг» та інші.

Список визначених нами нормативно-правових актів можу бути доповнений окремими нормативно-правовими актами в залежності від предмету закупівлі та статусу державного замовника.

Як вбачається з вище зазначеного, перелік документів та нормативно-правових актів, які необхідно використовувати під час здійснення економіко-правового аналізу діяльності щодо здійснення державних закупівель є доволі широким і на його відпрацювання може знадобитись значна кількість часу. Тому для застосування економіко-правового аналізу під час виявлення злочинів у сфері державних закупівель, оперативному працівнику підрозділу ПЗСЕ необхідно мати відповідні навички роботи з документами, які складаються під час проведення державної закупівлі, знати порядок та строки їх формування, порядок дій членів комітету конкурсних торгів під час проведення тієї або іншої процедури закупівлі. Крім того, оперативний працівник повинен володіти знаннями щодо способів вчинення злочинів у сфері державних закупівель.

Наступним етапом аналізу є вивчення наявної документальної бази на відповідність діючим нормативно правовим актам, що регулюють відносини у сфері державних закупівель. Зазначений етап спрямований на виділення серед таких документів тих, що не відповідають положенням нормативно-правових актів, а також можливих причин такої невідповідності.

Під час встановлення характеру виявленого правопорушення з'ясовується можливий механізм вчинення протиправних дій, з метою надання в подальшому таким діям кримінально-правової, адміністративної або дисциплінарної кваліфікації.

Завершальним етапом економіко-правового аналізу є прийняття правового рішення. Форми такого рішення можуть прийматися на підставі Кримінального-процесуального кодексу України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кодексу законів про працю України тощо.

Що стосується додаткових напрямків використання отриманої в результаті економіко-правового аналізу інформації, то в наукові літературі виділяють наступні напрямки:

а) здійснення комплексних досліджень причин економічних злочинів та умов, які сприяють учиненню розкрадань, безгосподарності, посадових та господарських злочинів;

б) розробка пропозицій щодо збереження майна підприємств шляхом правових, організаційних і економічних заходів;

в) участь у розробці проектів законодавчих і нормативних актів, які регламентують соціально-правові відносини в галузі зберігання майна державних підприємств та підприємств недержавних форм власності;

г) прогнозування злочинних проявів в економіці держави;

д) здійснення координації з відомчими науковими установами, державними органами і громадськими організаціями в розробці комплексних заходів, спрямованих на боротьбу зі злочинами у сфері економіки.

Визначальним фактором, який повинен впливати на вибір напрямку застосування економіко-правового аналізу є оперативна інформація про процеси та явища, які відбуваються на об'єкті, який перевіряється. Зазначене дозволить виділити основні документи та дії посадових осіб на яких необхідно акцентувати увагу. А з урахуванням того факту, що великі державні підприємства здійснюють державні закупівлі по декілька десятків разів на місяць, без наявної оперативної інформації таку перевірку зробити майже не можливо.

Виходячи з вище зазначеного, можна дійти до висновку, що застосування економіко-правового аналізу є перспективним напрямком інформаційно-аналітичної роботи підрозділів ПЗСЕ МВС України щодо виявлення злочинів у сфері державних закупівель, використання якого поставить зазначену діяльність на якісно новий рівень. Виділені нами етапи проведення економіко-правового аналізу процесі державної закупівлі можуть

бути використані працівниками оперативних підрозділів ПЗСЕ МВС України під час протидії злочинам у сфері державних закупівель.

Розділ 4. ВЗАЄМОДІЯ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ІЗ КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ З МЕТОЮ ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ФАКТІВ РОЗКРАДАННЯ ТА ПРИВЛАСНЕННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

4.1. Організаційно-правові засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС України під час виявлення та документування фактів розкрадання та привласнення бюджетних коштів

Незважаючи на те, що чинним Кримінальним процесуальним кодексом України, який набрав чинності 20 листопада 2012 року, слідчим було надано право на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, слідчими підрозділами ще не вироблено ефективного механізму здійснення таких дій. У першу чергу це пов'язано з відсутністю досвіду такої діяльності, а також великим обсягом роботи, пов'язаної з процесуальною діяльністю слідчого. Тому сьогодні діяльність з виявлення документування та розслідування злочинів в бюджетній сфері тісно пов'язана з діяльністю працівників оперативних та слідчих підрозділів, особливо у випадках, які стосуються виявлення таких злочинів, адже процесуальна діяльність слідчого починається лише після реєстрації інформації (заяви) в Єдиному реєстрі досудових розслідувань, а переважна більшість злочинів у цій сфері є латентними .

Як свідчить аналіз практичної діяльності, стан взаємодії оперативних підрозділів зі слідчими ОВС під час протидії злочинам в бюджетній сфері є недостатнім та потребує покращення. На сьогодні існує ряд нормативно-правових та організаційних проблем налагодження такої діяльності.

Зокрема, враховуючи значну кількість недоліків та прогалин, потребує удосконалення нормативно-правова база, що регулює питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС.

Винятково важливого значення сьогодні набуває й удосконалення організаційних засад взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час протидії злочинам в бюджетній сфері. Адже від правильного вирішення організаційних питань залежить ефективність комплексного застосування можливостей цих підрозділів під час такої протидії.

Таким чином, ефективність протидії злочинним проявам в бюджетній сфері прямо залежить від належного нормативно-правового регулювання питань взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами МВС України, а також якісної її організації.

Ефективної взаємодії під час протидії злочинам в бюджетній сфері можливо досягти лише за умови усунення недоліків в нормативно-правовому, кадровому та організаційному врегулюванні.

Досудове розслідування злочинів як специфічна пізнавальна діяльність має свою організаційно-тактичну сутність і встановлений законом порядок отримання та використання доказової інформації. Такою ж специфікою

відрізняється і діяльність оперативних підрозділів, які виявлять злочини та надають допомогу слідчим в їх розслідуванні. Загальні особливості досудового розслідування та взаємодії, яка має місце під час його здійснення, доповнюються специфікою, що характерна для окремих видів і груп злочинів.

До обставин, що зумовлюють взаємодію оперативних підрозділів з органами досудового слідства, можна віднести такі: спільність завдань цих органів у кримінальному судочинстві; єдність кримінально-процесуального законодавства, що регулює діяльність оперативного підрозділів і досудового слідства; прокурорський нагляд за діяльністю оперативного підрозділу і досудового слідства, що сприяє правильній організації взаємодії; наявність в оперативного підрозділу специфічної оперативно-розшукової функції, що має важливе значення в розкритті й розслідуванні злочинів; залежність повноважень й обсягу процесуальної діяльності оперативних підрозділів у конкретній справі; допоміжний характер дізнання стосовно до досудового слідства; різні роль і становище оперативних підрозділів і слідства в системі державних установ і наявність у них різних можливостей для боротьби з економічною злочинністю.

Знання нормативно-правового регулювання має виключно важливе практичне значення для кожного працівника, що спрямовує свою діяльність на протидію злочинам економічної спрямованості.

Основа взаємодії слідчих та оперативних підрозділів базується на нормах Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Так, серед положень Кримінального процесуального кодексу України можна виділити такі норми, які регулюють питання взаємодії з оперативними підрозділами:

– слідчий уповноважений доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій оперативним підрозділам (п. 2 ч. 2 ст. 40);

– під час виконання доручення слідчого співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотанням до слідчого судді чи прокурора (ч. 2 ст. 41);

– доручення слідчого на проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом (ч. 3 ст. 41).

Що стосується положень Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», то тут можна виділити такі норми:

– виконувати письмові доручення слідчого про проведення оперативно-розшукових заходів (п. 2 ч. 1 ст. 7);

– оперативні підрозділи Міністерства внутрішніх справ України проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. Письмові доручення на проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом (ч. 4 ст. 7).

Крім цього, взаємини між працівниками слідчих і оперативних підрозділів будуються на основі відомчих нормативно-правових актів:

– наказ МВС України № 700 від 14.08.2012 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень»;

– наказ МВС України № 769 від 03.09.2012 «Про організацію діяльності підрозділів державної служби по боротьбі з економічною злочинністю Міністерства внутрішніх справ України»;

– наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012 «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні»;

– накази МВС України, що регламентують організацію роботи за оперативно-розшуковими справами та справами контрольного провадження, діяльність підрозділів оперативної служби та порядок здійснення оперативно-технічних заходів під час оперативно-розшукової діяльності.

Згідно положень «Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень» затвердженої Наказом МВС України від 14.08.2012 № 700, основними принципами взаємодії є:

- відповідальність слідчого за швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень, його самостійність у процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється;
- активне використання методик, наукових і технічних досягнень у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;
- оптимальне використання наявних можливостей слідчих і оперативних підрозділів у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;
- дотримання загальних засад кримінального провадження;
- забезпечення нерозголошення даних досудового розслідування.

Відповідно до п. 6.3 зазначеної інструкції: «Співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотанням до слідчого судді чи прокурора».

Отже, взаємодія між слідчими та оперативними підрозділами МВС України під час розслідування кримінального провадження здійснюється через надання доручення, з одного боку, та виконання його – з іншого. Зазначене стосується й проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Що стосується організації взаємодії підрозділів протидії злочинності в сфері економіки (далі ПЗСЕ) зі слідчими підрозділами МВС України, то зазначені функції покладено на Департамент ПЗСЕ та начальників відповідних управлінь та відділів ПЗСЕ при ГУМВС (УМВС) України.

Навіть під час здійснення оперативно-розшукової діяльності оперативним працівником у випадку, якщо стосовно розроблюваної особи є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органів внутрішніх справ, начальник оперативного підрозділу звертається до начальника слідчого підрозділу про закріплення за цією ОРС слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу. Однак, на нашу думку, більшість працівників слідчих підрозділів МВС України ще не мають відповідного досвіду для здійснення негласної діяльності, тому не можуть надавати якісну практичну допомогу оперативним підрозділам під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.

З аналізу положень наказу № 700 від 14.08.2012 можна зробити висновок, що в першу чергу слідчий вибирає напрямок розслідування справи кримінального провадження, а також спосіб збирання доказової бази. Однак, згідно з п. 6.2 «Інструкції про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень»: «Не допускається надання слідчим неконкретизованих доручень оперативному підрозділу (співробітнику оперативного підрозділу – члену слідчо-оперативної групи) і без встановленого терміну їх виконання». Також п. 12 зазначеної Інструкції вказує на те, що досудове розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської та службової діяльності здійснюється виключно спеціалізованими підрозділами слідчих управлінь (відділів) головних управлінь МВС, управлінь МВС та слідчими територіальних органів внутрішніх справ, які спеціалізуються на розслідуванні кримінальних правопорушень зазначеної категорії.

Результати вивчення матеріалів кримінальних проваджень щодо злочинів, вчинених в бюджетній сфері показали, що значна кількість доручень слідчого мають формальний характер, а завдання викладені у них носять загальний характер («провести, заходи спрямовані на розкриття злочину», «провести заходи, спрямовані на виявлення осіб причетних до

вчинення злочину» тощо), і як правило відповіді на зазначені доручення також мають формальний характер.

На нашу думку, з метою підвищення ефективності використання зазначеного інституту взаємодії, слідчому під час підготовки доручення необхідно зосереджувати увагу на конкретних заходах, спрямованих на виконання конкретних завдань. Крім того, в такому дорученні доцільно зазначати усю наявну у слідчого інформацію, яка може мати значення для його виконання.

Як показали результати дослідження, крім зазначених вище проблем організаційного характеру, існують проблеми щодо організації роботи слідчо-оперативних груп. Зокрема, як показали результати опитування працівників слідчих підрозділів ОВС, керівництво оперативного підрозділу досить часто, без погодження зі слідчим, доручає виконання доручень оперативним працівникам, які не включені до складу слідчо-оперативної групи, в свою чергу працівники, які входять до складу слідчо-оперативної групи залучаються до виконання завдань, не пов'язаних з розслідуванням кримінального провадження. 95 % опитаних слідчих вказали на те, що зазначене призводить до зниження ефективності розслідування кримінального провадження, надмірного зволікання та втрати наступальності.

До організаційних засад розслідування злочинів слідчо-оперативною групою відносяться: 1) своєчасне створення слідчої (слідчо-оперативної) групи та внесення змін до її складу; 2) правильне визначення складу групи та раціональний розподіл роботи між її учасниками; 3) узгоджене планування слідчих дій у ході розслідування справи; 4) доцільну організацію надання інформації всередині групи про хід та особливості слідства з відповідною координацією роботи учасників групи.

Загальновизнаним є те, що взаємодія слідчого та оперативних підрозділів має різноманітний характер і здійснюється в певних правових формах, зокрема процесуальній та непроцесуальній (організаційній). Процесуальна форма взаємодії здійснюється під час досудового розслідування. До процесуальних форм взаємодії, тобто таких, які регулюються кримінальним процесуальним законом, належать: доручення слідчого щодо проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам; надання допомоги слідчому при провадженні окремих слідчих дій; робота у складі слідчо-оперативних груп за фактами вчинення злочинів. Непроцесуальна (організаційна) форма взаємодії полягає у безпосередній реалізації функціональних обов'язків слідчих та працівників оперативних підрозділів ОВС у процесі спільної роботи з виявлення та припинення злочинів. Ця форма не має процесуального характеру і регулюється, як правило, відомчими нормативними актами, які передбачають організаційні заходи, що мають забезпечити узгоджену і цілеспрямовану діяльність працівника оперативного підрозділу та слідчого в межах кримінального судочинства.

Вивчення наукових джерел, а також результати опитування працівників слідчих та оперативних підрозділів ОВС наддали нам можливість виділити наступні форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час виявлення та розслідування злочинів в бюджетній сфері. До них належать: взаємний обмін інформацією; інформування про отриману інформацію; спільне проведення аналізу і оцінки отриманої інформації; планування оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) дій та заходів оперативного (ініціативного) пошуку; консультаційна діяльність; спільна участь у проведенні слідчих (розшукових) дій; діяльність СОГ.

Крім того, аналіз наукових джерел та вивчення практичного досвіду роботи за напрямом дослідження, дозволив нам виділити наступні можливі напрями взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час протидії злочинам у в бюджетній сфері: взаємодія під час виявлення злочинів; взаємодія під час документування злочинів; взаємодія під час реалізації матеріалів оперативної розробки; взаємодія під час планування та проведення СРД; взаємодія спрямована на забезпечення відшкодування завданих злочином збитків; взаємодія під час подолання протидії слідству.

Проаналізовані нормативно-правові акти свідчать про те, що на сьогоднішній день в Україні існує нормативно-правова основа з організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами ОВС України, однак слід зазначити, що питання такої взаємодії під час здійснення протидії злочинам у сфері економіки недостатньо врегульовані, що негативно впливає на рівень виявлення та розслідування злочинів у цій сфері.

Крім того, на сьогоднішній день, заходи здійснювані слідчими та оперативними підрозділами ОВС, далеко не завжди дозволяють вчасно реагувати на негативні зміни у криміногенному середовищі та швидко налагоджувати спільну діяльність з протидії злочинним проявам в бюджетній сфері. В той же час, практика діяльності цих підрозділів ОВС потребує розроблення належних теоретичних обґрунтувань і практичних рекомендацій з організації їх взаємодії в ході розв’язання питань про оцінку зібраних оперативних матеріалів з метою відкриття кримінального провадження за виявленими фактами злочинів в бюджетні сфері, тактики їх взаємодії із слідчими під час проведення окремих слідчих і негласних слідчих (розшукових) дій, узгодження тактики використання слідчим у досудовому розслідуванні матеріалів, наданих оперативними підрозділами, здебільшого тих, що отримані негласним шляхом. Дослідження зазначених проблем залишається поки що прогалиною у вітчизняній науці. Необхідність підвищення результативності цієї діяльності породжує гостру потребу практики у використанні сучасних досягнень науки криміналістики, оперативно-розшукової діяльності та кримінального процесу, зокрема й організації та тактики взаємодії слідчих та оперативних працівників ОВС під час протидії злочинам в бюджетній сфері.

З огляду на зазначене, сучасними проблемами налагодження взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами ОВС під час протидії злочинам в бюджетній сфері: недосконалість нормативно-правового забезпечення (прогалини в існуючих нормативно-правових актах, відсутність окремого відомчого нормативно-правового акту, який регулював би питання взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії злочинам у сфері економіки); кадрові прорахунки (висока плинність кадрів, недостатній рівень підготовки фахівців, відсутність відповідних курсів підвищення кваліфікації); відсутність наукових розробок з проблем організації такої взаємодії.

На сучасному етапі протидія злочинам в бюджетній сфері, вимагає не тільки максимального використання всіх сил державних і правоохоронних органів, науково обґрунтованих дій, але й чіткої організації та координації зусиль всіх служб і підрозділів ОВС. Виявлення, документування і розслідування злочинів у цій сфері, об'єктивно і з неминучістю передбачає вдосконалення правового регулювання та організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів.

Таким чином, ефективність протидії злочинним проявам в бюджетній сфері прямо залежить від якісної організації взаємодії між працівниками слідчих і оперативних підрозділів МВС України, проте налагодити таку взаємодію неможливо без ефективного організаційно-правового механізму їх взаємодії, а також забезпечення зазначених підрозділів кваліфікованими кадрами.

Спираючись на вищевикладене можна зробити висновок, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час протидії злочинам в бюджетній сфері – це необхідна, спільна діяльність, що здійснюється на основі законів та підзаконних нормативно-правових актів у конкретних організаційних формах, узгоджена за метою, місцем та часом і спрямована на забезпечення якісного та ефективного виконання покладених на них завдань, пов’язаних із захистом державної власності від злочинних та кримінально протиправних посягань, пов’язаних з функціонуванням бюджетної системи.

4.2. Взаємодія оперативних підрозділів ОВС України з органами Державної казначейської служби України в процесі виявлення та документування фактів розкрадання та привласнення бюджетних коштів

Високий рівень латентності злочинів в бюджетній сфері вимагає від оперативних підрозділів постійного впровадження нових підходів до організації оперативно-службової діяльності, з яких одним з найбільш перспективних є вдосконалення взаємодії з органами Державної казначейської служби України (ДКСУ), діяльність яких поширюється на всю бюджетну сферу, зокрема сферу державних закупівель.

ДКСУ в межах своїх повноважень забезпечує організацію та координацію діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень шляхом оцінки їх діяльності.

Головним призначенням ДКСУ є сприяння оптимальному фінансовому управлінню державними ресурсами шляхом забезпечення своєчасного отримання бюджетними установами необхідних ресурсів для успішного функціонування державних служб при одночасному зменшенні видатків на державне фінансування. Казначейство також відповідає за управління державними фінансовими активами і зобов'язаннями. Тому діяльність казначейства тісно пов'язана з виконанням національного бюджету. Однак роль казначейства у виконанні бюджету може бути як пасивною (коли казначейство тільки виділяє ресурси бюджетним установам для виконання їх програм), так й активною (коли казначейство має право встановлювати обмеження на зобов'язання або оплату державних видатків).

Відповідно до ст. 112 Бюджетного кодексу України, Казначейство України наділено контрольними повноваженнями за дотриманням бюджетного законодавства. Усього їх нараховується п'ять:

1) веденням бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного бюджету та місцевих бюджетів, крім випадку, передбаченого абзацами третім і четвертим частини другої статті 78 Бюджетного Кодексу, складанням та поданням фінансової і бюджетної звітності;

2) бюджетними повноваженнями при зарахуванні надходжень бюджету;

3) відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету;

4) відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);

5) відповідністю платежів взятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням.

Окрім того, державне казначейство наділене функціями державного регулювання та контролю у сфері державних закупівель.

Як свідчить аналіз дослідження, для здійснення оплати за договорами про закупівлю розпорядники державних коштів повинні пред'явити до органів ДКСУ оригінали або копії документів, що підтверджують проведення процедури закупівлі в разі, якщо очікувана вартість предмета закупівлі дорівнює або перевищує порогові показники вартості для закупівель товарів, робіт чи послуг, встановлених законодавством у сфері державних закупівель.

Як показали результати дослідження, органи ДКСУ забезпечують казначейське обслуговування державного та понад 12 тис. місцевих

бюджетів, майже 62 тис. розпорядників та одержувачів бюджетних коштів й інших клієнтів, які здійснюють щорічно близько 70,0 млн платежів.

Специфікою роботи казначейської служби при здійсненні поточного контролю є те, що ДКСУ належить до учасників системи електронних платежів Національного банку України. Вищевказаний фактор вимагає перевірки також усіх банківських реквізитів та дотримання інших вимог Національного банку з оформлення платіжних документів.

Аналіз практики свідчить, що ДКСУ, здійснюючи попередній і поточний контроль у процесі обслуговування державного й місцевих бюджетів, по суті здійснює запобіжний захід щодо можливих зловживань та порушень при використанні бюджетних коштів розпорядниками та одержувачами в процесі проведення державних закупівель.

Отже, взаємодія оперативних підрозділів ОВС України з органами ДКСУ здійснюється у формі надання письмового запиту до обласного управління ДКСУ для отримання переліку бюджетних програм, що повинні виконуватися за встановленим Кабінетом Міністрів України порядком, а також отримання пропозицій щодо:

1) переліку бюджетних програм, за якими необхідно затвердити порядки використання коштів державного бюджету;

2) переліку бюджетних програм, за якими необхідно внести зміни до порядків використання коштів державного бюджету;

3) переліку бюджетних програм, які потребують розроблення порядків використання коштів державного бюджету, та бюджетних програм, які виконуються за чинними порядками.

Важливим чинником при відборі конкретних програм є стан оперативного перекриття цієї сфери та наявності інформації щодо існування можливих схем розкрадання бюджетних коштів та зловживань їх розпорядників.

Після відбору конкретної програми до органів ДКСУ надається запит про розмір її фінансування та порядок використання коштів згідно з кодом класифікації видатків та кредитування Державного бюджету.

Після опрацювання отриманих відомостей в обов'язковому порядку має бути здійснено аналіз законодавчих та відомчих нормативно-правових документів, що регламентують зазначену сферу суспільно-економічних відносин. Завершення організаційного етапу полягає у складанні плану відпрацювання, в основу якого покладено принцип отримання необхідних відомостей від державних установ, що здійснюють відображення фінансово-економічного стану користувачів бюджетних коштів.

Отже, ураховуючи положення теорії ОРД щодо форм взаємодії оперативних підрозділів з органами ДКСУ в процесі оперативно-розшукової протидії злочинам в бюджетній сфері, у рамках правоохоронної комунікабельності, до конкретних форм такої взаємодії відноситься:

- своєчасне інформування суб'єктами взаємодії один одного про відомі їм факти підготовки чи вчинення злочинів в бюджетній сфері, забезпечення

здійснення невідкладних заходів щодо запобігання таким злочинам, їх припинення, збереження слідів злочину;

- видання спільних відомчих нормативних актів, що регламентують порядок взаємодії під час реалізації нормативно-правових актів органів влади України. При цьому особливу увагу в процесі взаємодії необхідно приділяти обміну інформацією про практику виконання окремих правових актів з питань протидії цим злочинам та проблемам, що виникають, пропозиціям та рекомендаціям стосовно їх вирішення; створенню робочих груп за ініціативою органів, які протидіють злочинам в бюджетній сфері, для підготовки нормативних актів, пропозицій про зміни й доповнення законодавства;

- направлення проекту нормативного акта щодо взаємодії, підготовленого одним суб'єктом, іншим суб'єктам з метою опрацювання щодо зауважень та пропозицій з питань, які стосуються їх компетенції;

- спільному обговоренню керівниками оперативних служб (підрозділів) законопроектів, що стосуються питань протидії злочинам у бюджетній сфері та вироблення узгоджених рішень;

- взаємообмін інформацією, що міститься в централізованих банках даних, а також спільне визначення порядку надання та користування такою інформацією при виявленні злочинів у цій сфері.

Так, в ДКСУ функціонує багаторівнева інформаційно-обчислювальна система, до якої входить:

- база даних Єдиного реєстру розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;

- база даних підсистеми обліку виконання видаткової частини державного бюджету (АС «Казна - Центр»);

- база даних підсистеми обліку виконання видаткової частини бюджетів (АС «Казна - Видатки»);

- Єдина бази даних мережі по державному бюджету.

Отже, найбільш перспективним напрямом у процесі протидії злочинам в бюджетній сфері є вдосконалення взаємодії з органами ДКСУ, діяльність яких поширюється на всю бюджетну сферу.

Таким чином, організація взаємодії оперативних підрозділів з органами Державного казначейства - це комплексна діяльність, що ґрунтується на законах незаконних нормативних актах не підлеглих один одному органів з організації та узгодження цілей, місця і часу спільних дій, з розподілом компетенції, функцій, повноважень, взаємних обов'язків, що мають тимчасовий характер, а саме на період реалізації інформації про протиправні діяння в бюджетній сфері.

4.3. Взаємодія оперативних підрозділів ОВС України з підрозділами Державної фінансової інспекції України в процесі виявлення та документування фактів розкрадання та привласнення бюджетних коштів

Актуальною проблемою для України, яка здійснює бюджетну політику в умовах обмежених бюджетних ресурсів, залишається ефективне використання бюджетних коштів. За останні роки відбулися революційні зміни у Державній фінансовій інспекції України (ДФІУ), яка ініціювала зміщення акцентів з фіскальних ревізій на державний аудит, з фіксації порушень – на їх попередження. Нині виконуються: аудит ефективності – аудит ефективності виконання бюджетних програм та запроваджується аудит ефективності виконання місцевих бюджетів, пройшли апробацію і позитивно зарекомендували себе фінансовий аудит бюджетних установ та змішаний аудит діяльності державних підприємств.

Однак, в той час як фінансовий аудит правильності й відповідності в українській науці набув рис чітко сформованої теорії, теоретичні основи державного аудиту залишаються на стадії розроблення.

Згідно ст. 2 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» головним завданням органу державного фінансового контролю є: здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності у міністерствах та інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах і суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують (отримували у періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно (далі - підконтрольні установи), за дотриманням бюджетного законодавства, дотриманням законодавства про державні закупівлі, діяльністю суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності, які не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні..

Державний фінансовий контроль забезпечується органом державного фінансового контролю через проведення державного фінансового аудиту, перевірки державних закупівель та інспектування.

Державний фінансовий аудит є різновидом державного фінансового контролю і полягає у перевірці та аналізі органом державного фінансового контролю фактичного стану справ щодо законного та ефективного

використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. Результати державного фінансового аудиту та їх оцінка викладаються у звіті.

Інспектування здійснюється органом державного фінансового контролю у формі ревізії та полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи, яка повинна забезпечувати виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб. Результати ревізії викладаються в акті. На підконтрольних установах, щодо яких за відповідний період їх фінансово-господарської діяльності відповідно до цього Закону проведено державний фінансовий аудит, інспектування за ініціативою органу державного фінансового контролю не проводиться.

Перевірка державних закупівель полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі та проводиться органом державного фінансового контролю на всіх стадіях державних закупівель. Результати перевірки державних закупівель викладаються в акті. Контроль за дотриманням законодавства щодо закупівель здійснюється як у порядку проведення перевірки державних закупівель, так і під час державного фінансового аудиту та інспектування.

Проведення контрольних заходів органами державного фінансового контролю на всіх стадіях і етапах контрольного процесу здійснюється в тісному контакті з правоохоронними органами і регламентується законодавчими і підзаконними нормативними актами. Можна виділити три основні етапи взаємодії ДФІУ та органів внутрішніх справ.

Обов'язками службових осіб органу державного фінансового контролю є:

– службові особи органів державного фінансового контролю зобов'язані суворо додержувати Конституції України, законів України, прав та інтересів громадян, підприємств, установ і організацій, що охороняються законом. За невиконання або неналежне виконання службовими особами органів державного фінансового контролю своїх обов'язків вони притягаються до дисциплінарної та кримінальної відповідальності відповідно до чинного законодавства.

– працівники органу державного фінансового контролю зобов'язані у випадках виявлення зловживань і порушень чинного законодавства передавати правоохоронним органам матеріали ревізій, а також повідомляти про виявлені зловживання і порушення державним органам і органам, уповноваженим управляти державним майном.

– при вилученні документів у зв'язку з їх підробкою або виявленими зловживаннями працівник органу державного фінансового

контролю зобов'язаний негайно повідомити про це правоохоронні органи. Вилучені документи зберігаються до закінчення ревізії. Після цього вони повертаються відповідному підприємству, установі або організації, якщо відповідно до кримінального процесуального закону не прийнято рішення про виїмку цих документів.

Правовою підставою взаємодії ОВС та ДФІУ є наказ ГоловКРУ, МВС, СБУ та Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 № 346/1025/685/53 «Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України»:

Виходячи з правових підстав взаємодії ОВС та ДФІУ, можна виділити наступні форми їх взаємодії:

1. Органи ДФІУ проводять планові та позапланові виїзні ревізії за зверненнями правоохоронних органів за місцезнаходженням об'єкта контролю відповідно до Закону та Порядку проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою.

2. У разі недопущення посадових осіб служби до проведення ревізії (зустрічної звірки), перешкоджання будь-яким іншим чином у її проведенні, правоохоронний орган у межах своєї компетенції вирішує питання допуску на об'єкт контролю, надання необхідних документів, забезпечує усунення перешкод та притягнення осіб, які перешкоджали у проведенні ревізії (зустрічної звірки), до відповідальності і застосування інших передбачених законодавством заходів. Орган ДФІУ вживає заходів для притягнення цих осіб до відповідальності згідно з вимогами Закону та іншими нормативно-правовими актами.

3. Правоохоронний орган відповідного рівня до 1 листопада, 1 лютого, 1 травня і 1 серпня кожного року надсилає відповідному органу ДФІУ пропозиції щодо включення до проектів планів контрольно-ревізійної роботи ревізій на об'єктах контролю - підконтрольних установах, із зазначенням конкретних фактів їх фінансово-господарської діяльності, що можуть свідчити про порушення законодавства.

4. Правоохоронний орган у робочому порядку (усно) узгоджує орієнтовну дату початку ревізії із структурним підрозділом (або працівником) органу ДФІУ, відповідальним за вирішення оперативних питань взаємодії.

5. При проведенні ревізії за зверненням правоохоронного органу матеріали ревізії не пізніше десяти робочих днів після реєстрації акта ревізії, а у випадках надходження заперечень (зауважень) до нього - не пізніше трьох робочих днів після направлення висновків на такі заперечення (зауваження), передаються до правоохоронного органу.

6. У разі виявлення порушень законодавства ревізією, проведеною не за зверненнями правоохоронних органів, ревізійні матеріали, у яких зафіксовано порушення, що передбачають кримінальну відповідальність або

містять ознаки корупційних діянь, передаються до правоохоронного органу в повному обсязі не пізніше десяти робочих днів після реєстрації акта ревізії.

7. Якщо такою ревізією виявлено порушення законодавства, за які не передбачено кримінальну відповідальність або які не містять ознаки корупційних діянь, орган ДФІУ не пізніше десяти робочих днів після реєстрації акта ревізії письмово інформує про такі порушення правоохоронні органи.

8. Вичерпну інформацію про прийняте рішення за результатами розгляду переданих органом ДФІУ матеріалів ревізії правоохоронний орган направляє відповідному органу ДФІУ протягом 30 календарних днів з дня надходження таких матеріалів у формі картки-повідомлення;

9. Органи ДФІУ проводять з правоохоронними органами щоквартальні (у межах звітного року) звірки результатів розгляду переданих їм у звітному кварталі матеріалів ревізій, у яких зафіксовано факти порушень та про які у органів ДФІУ немає інформації. Для цього органом ДФІУ складається акт звірки (додаток 2) за підписом керівника, два примірники якого до 10 числа місяця, наступного за звітним кварталом, направляються до правоохоронного органу.

При проведенні за зверненнями правоохоронних органів ревізій у підконтрольних установах органи ДФІУ перевіряють питання використання і збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильності визначення потреби в бюджетних коштах та взяття зобов'язань, стану і достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Підставою для залучення спеціаліста ДФІУ до проведення перевірки є звернення правоохоронних органів до органів ДФІУ, яке повинно містити:

– обґрунтування необхідності залучення спеціаліста;

– дату, з якої необхідно буде залучити спеціаліста до проведення перевірки, та на який термін;

– повну назву об'єкта контролю, його місцезнаходження, дані про організаційно-правову форму;

– питання, на які спеціалістові необхідно буде надати відповіді.

Згідно з пунктом 4.2. Порядку взаємодії, відповідь на таке звернення органи ДФІУ можуть надати протягом 10 робочих днів після його отримання (реєстрації), якщо інший термін не визначено законодавством. Тобто при підготовці відповідного звернення правоохоронного органу щодо виділення працівника органу ДФІУ в якості спеціаліста для участі у перевірці, працівник повинен визначити дату, з якої необхідно буде залучити спеціаліста до проведення перевірки, не раніше ніж за 10 робочих днів з дня реєстрації такого звернення.

Однак на практиці досить часто трапляються випадки, коли оперативні працівники отримують інформацію про злочини або інші правопорушення в бюджетній сфері, яку неможливо перевірити без залучення відповідного спеціаліста ДФІУ. А строк, виділений на прийняття рішення після реєстрації

відповідного рапорту оперативного працівника, складає 24 години. За таких обставин підготовка такого звернення нікому не потрібна. На жаль, іншого терміну нормативно-правовими актами не визначено.

Звісно, на практиці питання залучення спеціаліста здійснюється на особистих контактах між керівником відповідного органу міліції (або керівником підрозділу ПЗСЕ) та відповідним керівником ДФІУ та вирішується в значно коротші терміни. Але такі контакти налагоджені далеко не в усіх органах міліції, що завдає певних проблем під час прийняття рішення по матеріалах перевірки заяв та повідомлень про злочини. Тому вказаний пункт Порядку взаємодії, на нашу думку, потребує змін.

Також, на нашу думку, налагодженню взаємодії може сприяти проведення сумісних оперативних нарад, на яких розглядатимуться виявлені порушення в бюджетній сфері або у сфері державних закупівель, методика та тактика виявлення таких порушень. Виходячи з особливостей проведення закупівлі того чи іншого предмета закупівлі (товарів, робіт або послуг), можна припускати найбільш імовірні напрями пошуку матеріальних слідів, що містять відомості про протиправність діяння.

Слід зазначити, що проведення виїзної ревізії на об'єкті контролю за зверненням правоохоронного органу проводиться у разі надання ним:

– постанови про призначення ревізії та відповідного рішення суду, яке є дозволом для органу ДФІУ на проведення ревізії, у якому зазначаються: підстави проведення ревізії, дата її початку та дата закінчення, номер, дата та підстави порушення кримінальної справи, орган, що порушив кримінальну справу, - для ревізії у суб'єкта господарювання, який не віднесено Законом до підконтрольних установ;

– постанови про призначення ревізії, винесеної після початку кримінального провадження проти посадових (службових) осіб об'єкта контролю - підконтрольної установи. Якщо провадження відкрито не проти цих осіб, а за певним фактом, що стосується діяльності підконтрольної установи, до постанови додається дозвіл суду на проведення ревізії;

– інформації про факти, що свідчать про порушення об'єктом контролю - підконтрольною установою законів, та рішення суду про дозвіл на проведення ревізії, який надає органам ДФІУ право на проведення ревізії, у якому зазначаються підстави проведення ревізії, дата її початку та дата закінчення.

Правоохоронний орган у робочому порядку (усно) узгоджує орієнтовну дату початку ревізії із структурним підрозділом (або працівником) органу ДФІУ, відповідальним за вирішення оперативних питань взаємодії. У разі отримання правоохоронним органом дозволу суду на проведення позапланової виїзної ревізії, цей дозвіл за 5 робочих днів до дати початку ревізії, визначеної в рішенні суду, надається відповідному органу ДФІУ.

.

Працівники органів ДФІУ за зверненнями правоохоронних органів можуть брати участь у перевірках, що проводяться працівниками таких органів на об’єктах контролю як спеціалісти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закони України

Про здійснення державних закупівель: Закон України від 10.04.2014 № 1197-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 24. – ст.883.

Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 40-41. – ст.379.

Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – ст.303.

Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 13. – ст.111.

Кодекси України

Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – ст.131.

Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – ст.88.

Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51. – ст.572.

Підзаконні нормативно-правові акти

Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України: Постанова КМУ від 15.04.2015 № 215 .

Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень: наказ МВС України від 14.08.2012 № 700.

Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 №53/5.

Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України: наказ Голов КРУ, МВС, СБУ та Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 № 346/1025/685/53.

Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012 року.

Наукові джерела

Авксентьєва Т.О. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час документування злочинів у сфері державних закупівель / Т.О. Авксентьєва // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. – 2013. – Спеціальний випуск (№ 69). – С. 244-250.

Василинчук В.І. Оперативно-розшукова профілактика злочинів у бюджетній сфері [Текст]: монографія. – К. : ДП «Розвиток», 2011. – 520 с.

Василинчук В.І. Правові та організаційно-тактичні засади діяльності підрозділів Державної служби боротьби з економічною злочинністю з протидії злочинам при здійсненні державних закупівель : навч.-метод. посіб. [Василинчук В.І. , Коряк В.В., Сливенко В.Р.] ; за ред. О. М. Джужі. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 216 с.

Виявлення та документування злочинів під час проведення державних закупівель на підприємствах залізничного транспорту: наук. прак. посіб. / [В.В. Коряк, В.Р. Сливенко, В.І. Василинчук, В.П. Сокірко, В.В. Дараган]; за заг. ред. О.М. Джужі. – К.: УВПД ГШ МВС України, 2012. -112 с.

Дараган В.В. Джерела інформаційного забезпечення діяльності з протидії органами внутрішніх справ злочинам у сфері державних закупівель / В.В. Дараган // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. – 2014. – Спеціальний випуск (№ 73). – С. 186-193.

Дараган В.В. Особливості документування злочинних дій, пов'язаних із викраденням державних коштів під час закупівель на підприємствах залізничного транспорту / В.В. Дараган // Бюлетень з обміну досвідом роботи МВС України. – 2012. – № 191. – С. 136-143.

Дараган В.В. Internet як засіб отримання інформації під час супроводження процесів закупівель за державні кошти підрозділами державної служби боротьби з економічною злочинністю на залізничному транспорті / В.В. Дараган // Право і суспільство. – 2010. - № 5. – С. 210-214.

Дараган В.В. Оперативно-розшукова характеристика злочинів у сфері державних закупівель / В.В. Дараган // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. – 2013. – Спеціальний випуск (№ 69). – С. 170-178.

Дараган В.В. Особливості взаємодії оперативних та слідчих підрозділів при розслідуванні злочинів пов'язаних з проведенням державних закупівель на підприємствах залізничного транспорту / В.В. Дараган // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. – 2010. – Спеціальний випуск (№ 53). – С. 173-180.

Дараган В.В. Особливості виявлення корисливих злочинів, пов'язаних із закупівлею товарів, робіт і послуг на державних підприємствах залізничного транспорту України / В.В. Дараган // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. – 2009. – Спеціальний випуск (№ 50). – С. 137-148.

Дараган В.В. Особливості підбору кандидатів на негласне співробітництво під час оперативного супроводження процесів державних закупівель органами внутрішніх справ / В.В. Дараган // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Спеціальний випуск № 1'2014. – Львів: ЛьвДУВС, 2014 – С. 48-56.

Дараган В.В. Протидія злочинам у сфері державних закупівель підрозділами Державної служби боротьби з економічною злочинністю : монограф. / В. В. Дараган. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2014. – 152 с.

Дараган В.В. Розкриття викрадань державних коштів при проведенні закупівель товарів та виконанні робіт (послуг) на підприємствах залізничного транспорту: дис. ... к.ю.н.: 12.00.09 / ДДУВС. – Дніпропетровськ, 2012. – 263 с.

Запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним використанням бюджетних коштів: наук.-практ. посіб. / [В.В. Кулаков, В.В. Лень, С.С. Мирошниченко та ін.]. – Запоріжжя: Дніпропетровський металург, 2011. – 289 с.

Коряк В.В. Виявлення злочинів під час здійснення державних закупівель / В.В. Коряк, В.Р. Сливенко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2012. - № 4. - С. 532-539.

Коряк В.В. Організація оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель / В.В. Коряк, В.Р. Сливенко, В.І. Василинчук // Бюлетень з обміну досвідом роботи МВС України. – 2013. – № 195. – С. 5-12.

Коряк В.В. Протидія хабарництву у сфері державних закупівель оперативними підрозділами МВС: дис. ... к.ю.н.: 12.00.09 / НАВС. – К., 2012. – 283 с.

Коряк В.В. Удосконалення протидії злочинним посяганням на бюджетні кошти під час здійснення державних закупівель / В.В. Коряк // Науковий вісник НАВС : наук.-теорет. журн. – 2011. - № 2 (27). – Ч. 2. – С. 173-182.

Меденцев А.М. Характеристика предмету та умов вчинення злочинів у сфері державних закупівель / А.М. Меденцев // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2014. - № 8. – С. 239-241.

Нагачевський С.В. Оперативно-розшукова характеристика злочинів у сфері державних закупівель товарів, робіт і послуг / С.В. Нагачевський // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Спеціальний випуск № 1’2012. – Львів: ЛьвДУВС, 2012 – С. 77-88.

Нагачевський С.В. Організація і тактика застосування оперативно-розшукових заходів підрозділами ДСБЕЗ з метою виявлення злочинів у сфері державних закупівель товарів, робіт та послуг / С.В. Нагачевський // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. – 2012. – Спеціальний випуск (№63). – С. 248-257.

Організація протидії злочинам у сфері державних закупівель: методичні рекомендації / [В.В. Коряк, В.І. Василинчук, В.Р. Сливенко та ін.]; за заг. ред. В.В. Коряка. – К.: ПП «Заграй», 2013. – 73 с.

Протидія злочинам, що вчиняються у бюджетній сфері: навч посібник / [А.В. Баб’як, З.Б. Зубко, А.О. Йосипів та ін.]. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 168 с.

Скалозуб Л.П. Організаційні засади протидії підрозділами ДСБЕЗ МВС України злочинам у процесі державних закупівель / Л.П. Скалозуб, В.І. Василинчук, В.Р. Сливенко // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. - 2009. - № 5. - С. 83-90.

Сливенко В.Р. Оперативно-розшукова протидія злочинам у сфері державних закупівель: дис. ... к.ю.н.: 12.00.09 / НАВС. – К., 2012. – 274 с.

Степанюк Р.Л. Стан і перспективи формування методик розслідування злочинів, вчинених у сфері здійснення державних закупівель / Р.Л. Степанюк // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. - 2012. - № 2 (57). – С. 172-178.

ДОДАТКИ

Додаток А

Державні органи та організації, що здійснюють контроль в бюджетній сфері

Таблиця В 1

Територіальні органи Державної казначейської служби України

Територіальні органи	*Керівництво*		*Телефон*	*Контактна інформація*
Головне управління у Вінницькій області	Начальник Головного управління		(0432) 32- 55-90	**Поштова адреса:** 21050, м. Вінниця, вул. Театральна, 14 **Телефон:** (0432) 32 -30-50 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/vin/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
Головне управління у Волинській області	Начальник Головного управління		(0332) 78-88-11	**Поштова адреса:** 43021, м. Луцьк, вул. Стрілецька, 4а **Телефон:** (0332) 78-88-11 **Факс:** (0332) 78-88-55 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/vol/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
Головне управління у Дніпропетровській області	Начальник Головного управління		(056) 744-72-20	**Поштова адреса:** 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Челюскіна, 1 **Телефон:** (056) 744-72-20 **Факс:** (056) 791-19-74 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/control/dnp/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
Головне управління у Донецькій області	Начальник Головного управління		(062) 304-09-69	**Поштова адреса:** м. Донецьк, вул. Шевченка, 25 **Телефон:** (062) 304-09-69 **E-mail:** KZNDN@mail.donbass.com **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/don/
	Перший заступник начальника Головного управління		(062) 304-67-25	
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління		(062) 337-17-91	
	Заступник начальника Головного управління		(062) 385-80-25	
	Заступник начальника Головного управління		(062) 337-19-06	
	Заступник начальника Головного управління		(062) 337-14-23	

Територіальні органи	*Керівництво*		*Телефон*	*Контактна інформація*
Головне управління у Житомирській області	Начальник Головного управління		(0412) 22-26-55	**Поштова адреса:** 10008, м. Житомир, вул. 1-го Травня, 24 **Телефон:** (0412) 22-26-55 **Факс:** (0412) 22-99-37 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/zhy/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Закарпатській області	Начальник Головного управління		(0312) 63-06-75	**Поштова адреса:** 88000, м. Ужгород, вул. П. Мирного, 2а **Телефон:** (0312) 63-06-75 **Факс:** (0312) 61-76-30 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/zak/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Запорізькій області	Начальник Головного управління		(061) 226-04-00	**Поштова адреса:** 69107, м. Запоріжжя, пр. Леніна, 168 **Телефон:** (061) 226-04-00 **Факс:** (061) 226-04-03 **E-mail:** office@zp.treasury.gov.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/zap/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Івано-Франківській області	Начальник Головного управління		(0342) 55-97-02	**Поштова адреса:** 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Дністровська, 14 **Телефон:** (0342) 55-97-02 **Факс:** (0342) 55-97-46 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/ifr/
	Перший заступник начальника Головного управління		(0342) 55-97-15	
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління		(0342) 55-97-17	
	Заступник начальника Головного управління		(0342) 55-97-14	
	Заступник начальника Головного управління		(0342) 55-97-19	
Головне управління у Київській області	Начальник Головного управління		(044) 286-16-96	**Поштова адреса:** 01196, м. Київ, пл. Лесі Українки, 1 **Телефон:** (044) 286-16-96 **Факс:** (044) 286-84-33 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/kyivr/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			

Територіальні органи	*Керівництво*		*Телефон*	*Контактна інформація*
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Кіровоградській області	Начальник Головного управління		(0522) 24-44-03	**Поштова адреса:** 25022, м. Кіровоград, пр. Винниченка, 1а Телефон: (0522) 24-44-03 **Факс:** (0522) 24-44-03 **E-mail:** office@kr.treasury.gov.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/kid/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Луганській області	Начальник Головного управління		(0642) 58-14-01	**Поштова адреса:** 91055, м. Луганськ, вул. Луначарського, 93 **Телефон:** (0642) 58-14-01 **Факс:** (0642) 58-15-12 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/lug/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Львівській області	Перший заступник начальника Головного управління		(032) 297-17-37	**Поштова адреса:** 79005, м. Львів, вул. К. Левицького, 18 **Телефон:** (032) 260-27-71 **Факс:** (032) 225-53-11 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/lviv/
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління		(032) 260-32-33	
	Заступник начальника Головного управління		(032) 225-60-96	
	Заступник начальника Головного управління		(032) 225-53-17	
Головне управління у Миколаївській області	Начальник Головного управління		(0512) 57-57-12	**Поштова адреса:** 54055, м. Миколаїв, пр. Леніна, 141-в **Телефон:** (0512) 57-57-12 **Факс:** (0512) 57-57-12 **E-mail:** office@mk.treasury.gov.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/myk/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Одеській області	Перший заступник начальника Головного управління		(048) 730-59-00	**Поштова адреса**: 65023, м. Одеса, вул. Садова, 1а **Телефон:** (048) 730-59-00 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/ode/
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			

Територіальні органи	*Керівництво*		*Телефон*	*Контактна інформація*
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Полтавській області	Начальник Головного управління		(0532) 51-88-96	**Поштова адреса:** 36014, м. Полтава, вул. Шевченка, 1 **Телефон:** (0532) 51-88-14 **Факс:** (0532) 51-88-16 **E-mail:** office@kazna.pl.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/pol/
	Перший заступник начальника Головного управління		(0532) 51-88-97	
	Заступник начальника Головного управління		(0532) 51-88-46	
	Заступник начальника Головного управління		(0532) 51-88-59	
	Заступник начальника Головного управління		(0532) 51-88-22	
Головне управління у Рівненській області	Начальник Головного управління		(0362) 26-68-96	**Поштова адреса:** 33028, м. Рівне, вул. С. Петлюри, 13 **Телефон:** (0362) 26-68-96 **Факс:** (0362) 26-68-96 **E-mail:** office@kazna.rv.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/riv/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Сумській області	Начальник Головного управління		(0542) 22-48-32	**Поштова адреса:** 40000, м. Суми, вул. Воскресенська, 7 **Телефон:** (0542) 22-48-32 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/sum/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Тернопільській області	Начальник Головного управління		(0352) 47-53-34	**Поштова адреса:** 46000, м. Тернопіль, бульвар Т. Шевченка, 39 **Телефон:** (0352) 47-53-34 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/ter/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Харківській області	Начальник Головного управління		(057) 702-12-10	**Поштова адреса:** 61166, м. Харків, вул. Бакуліна, 18 **Телефон:** (057) 702-12-10 **Факс:** (057) 702-12-16 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/kha/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			

Територіальні органи	*Керівництво*		*Телефон*	*Контактна інформація*
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Херсонській області	Начальник Головного управління		(0552) 42-26-81	**Поштова адреса:** 73003, м. Херсон, вул. Комсомольська, 21 **Телефон:** (0552) 42-26-81 **Факс:** (0552) 42-26-81 **E-mail:** office@ks.treasury.gov.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/khe/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Хмельницькій області	Начальник Головного управління		(0382) 70-19-00	**Поштова адреса:** 29000, м. Хмельницький, вул. Свободи, 70 **Телефон:** (0382) 70-19-00 **Факс:** (0382) 70-19-13 **E-mail:** office@km.treasury.gov.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/khm/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Черкаській області	Начальник Головного управління		(0472) 37-90-12	**Поштова адреса:** 18000, м. Черкаси, бульвар Шевченка, 185 **Телефон:** (0472) 37-90-12 **Факс:** (0472) 37-90-12 **E-mail:** office@ck.treasury.gov.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/chk/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у Чернівецькій області	Начальник Головного управління		(0372) 58-52-83	**Поштова адреса:** 58000, м. Чернівці, вул. Фрунзе, 2е **Телефон:** (0372) 58-52-83 **E-mail:** office@cv.treasury.gov.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/chv/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			

Територіальні органи	*Керівництво*		*Телефон*	*Контактна інформація*
Головне управління у Чернігівській області	Начальник Головного управління		(0462) 65-19-58	**Поштова адреса:** 14000, м. Чернігів, вул. Комсомольська, 27 **Телефон:** (0462) 65-19-58 **Факс:** (0462) 65-19-58 **E-mail:** office@cn.treasury.gov.ua **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/chg/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			
Головне управління у м. Києві	Начальник Головного управління			**Поштова адреса:** 01001, м. Київ, вул. Терещінківська, 11-а **Телефон:** (044) 284-34-16 **Адреса веб-сайту:** http://www.treasury.gov.ua/reg/ control/kyiv/
	Перший заступник начальника Головного управління			
	Заступник начальника – головний бухгалтер Головного управління			
	Заступник начальника Головного управління			

Територіальні органи Держфінінспекції України

Держфінінспекція у Вінницькій області		**Адреса:** 21100, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7 **Телефон:** (0432) 66-14-44 **E-mail:** vinkru@vinnitsa.com
Держфінінспекція у Волинській області		**Адреса:** 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 67 **Телефон-факс**: (03322) 4-61-02 **E-mail:** volkru@itt.net.ua
Держфінінспекція в Дніпропетровській області		**Адреса:** 49600, м. Дніпропетровськ, вул. Свердлова 22, корп.2 **Телефон:** (0562) 32-21-50 **Факс:** (0562) 32-21-55 **E-mail:** dnepr@kru.dp.ua
Держфінінспекція в Донецькій області		**Адреса:** 83017, м. Донецьк, бул. Шевченка, 26 **Телефон:** (062) 334-03-90 **E-mail:** gkru@kru.dc.ukrtel.net
Держфінінспекція в Житомирській області		**Адреса:** 10014, м. Житомир, майдан Рад, 12 **Телефон:** (0412) 37-15-02 **E-mail:** kru@zt.ukrtel.net
Держфінінспекція в Закарпатській області		**Адреса:** 88008, м. Ужгород, пл. Народна,4 **Телефон:** (0312) 61- 48- 01 **E-mail:** kru@uzhgorod.ukrsat.com
Держфінінспекція в Запорізькій області		**Адреса:** м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 129 **Телефон-факс:** (0612) 34-75-33 **E-mail:** zpkru@zp.ukrtel.net
Держфінінспекція в Івано-Франківській області		**Адреса:** 76000, м. Івано-Франківськ, вул. Грушевського, 21 **Телефон:** (0342) 55-20-23 **E-mail:** main@kru.gov.if.ua
Держфінінспекція в Київській області		**Адреса:** 01196, м. Київ, пл. Лесі Українки, 1 **Телефон:** (044) 286-16-01 **Факс:** (044) 296-83-23 **E-mail:** kyiv-obl@kyiv-obl.dkrs.gov.ua
Держфінінспекція в Кіровоградській області		**Адреса:** 25006, м. Кіровоград, вул. Леніна, 64/53, а/с №2/45 **Телефон-факс:** (0522) 22-59-11 **E-mail:** postmaster@kru.kw.ukrtel.net
Держфінінспекція в Луганській області		**Адреса:** 91011, м. Луганськ, вул. Магнітогорська, 2 **Телефон-факс:** (0642) 58-57-49 **E-mail:** kru@is.com.ua
Держфінінспекція у Львівській області		**Адреса:** 79000, м. Львів, вул. Костюшка, 8 **Телефон:** (032) 299-971-45 **E-mail:** postmast@kru.lviv.ua
Держфінінспекція в Миколаївській області		**Адреса:** 54001, м. Миколаїв, вул. Спаська, 42а **Телефон:** (0512) 35-35-65 **E-mail:** avk@nk.ukrtel.ua
Держфінінспекція в Одеській області		**Адреса:** 65107, м. Одеса, ул. Канатна, 83 **Телефон:** (0482) 722-02-26 **E-mail:** postmaster@kru.odessa.ua
Держфінінспекція в Полтавській області		**Адреса:** 36014, м. Полтава, вул. Шевченка, 1 **Телефон:** (05322) 7-39-74, 2-59-90 **Факс:** (05322) 2-58-02 **E-mail:** kru@poltava.ukrtel.net
Держфінінспекція в Рівненській області		**Адреса:** 33000, м. Рівне, вул. Міцкевича, 14 **Телефон:** (0362) 26-44-18 **E-mail:** postmaster@oblkru.rovno.ua
Держфінінспекція в Сумській області		**Адреса:** 40488, м. Суми, вул. Фрунзе,1 **Телефон:** (0542) 22-62-69 **E-mail:** postmaster@kru.sumy.ua
Держфінінспекція в		**Адреса:** 46001, м. Тернопіль, бульвар Т.Шевченка, 39

Тернопільській області		**Телефон:** (0352) 52-68-37 **E-mail:** kru@kru.ternopil.ua
Держфінінспекція в Харківський області		**Адреса:** 61022, м. Харків, Держпром, 4 під'їзд, 10 поверх **Телефон:** (0572) 705-11-29, 705-11-09 **Факс:** (0572) 705-11-07 **E-mail:** kru@kharkov.com
Держфінінспекція в Херсонській області		**Адреса:** 73000, м. Херсон, вул. Декабристів, 28 **Телефон-факс:** (0552) 42-25-90 **E-mail:** post@kru.kherson.ua
Держфінінспекція в Хмельницькій області		**Адреса:** 29013, м. Хмельницький, пров. Маяковського, 19/1 **Телефон:** (0382) 72-05-32 **E-mail:** kru@kru.km.ua
Держфінінспекція в Черкаській області		**Адреса:** 18000, м. Черкаси, вул. Смілянська, 23 **Телефон:** (0472) 63-16-02 **Факс:** (0472) 47-27-56 **E-mail:** okru@uch.net
Держфінінспекція в Чернівецькій області		**Адреса:** 58010, м. Чернівці, вул. Котляревського, 1 **Телефон-факс:** (0372) 55-33-87 **E-mail:** kru@ukrpost.ua
Держфінінспекція в Чернігівській області		**Адреса**: 14000, м. Чернігів, вул. Бєлінського, 11 **Телефон:** (0462) 67-69-49 **Факс:** (04622) 4-41-66 **E-mail:** kru@kru.cg.ukrtel.net
Держфінінспекція в м. Києві		**Адреса:** 04053, м. Київ, вул. Артема, 18 **Телефон:** (044) 272-60-17 **Факс:** (044) 272-60-18 **E-mail:** kyivkru@kyiv.dkrs.gov.ua

Термінологічний словник

акцепт пропозиції конкурсних торгів або цінової пропозиції (пропозиції за результатами застосування переговорної процедури) – прийняття замовником пропозиції конкурсних торгів або цінової пропозиції, яку визнано найбільш економічно вигідною за результатами оцінки (за результатами застосування переговорної процедури), та надання згоди на взяття зобов'язань на оплату предмета закупівлі або його частини (лота). Пропозиція конкурсних торгів або цінова пропозиція, пропозиція за результатами застосування переговорної процедури вважається акцептованою, якщо замовником подано учаснику в установлений цим Законом строк письмове підтвердження про акцепт такої пропозиції;

бюджет - план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;

бюджети місцевого самоврядування - бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад;

бюджетна класифікація - єдине систематизоване згрупування доходів, видатків, кредитування, фінансування бюджету, боргу відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів;

бюджетна програма - сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій;

бюджетна система України - сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права;

бюджетне асигнування - повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження;

бюджетне зобов'язання - будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому;

бюджетне зобов'язання за державними деривативами - бюджетне зобов'язання, згідно з яким необхідно здійснити видатки на виплати за державними деривативами відповідно до умов їх розміщення протягом поточного бюджетного періоду та/або в майбутніх;

бюджетне призначення - повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане цим Кодексом, законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), яке має кількісні, часові і цільові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування;

бюджетний запит - документ, підготовлений головним розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступні бюджетні періоди;

бюджетний процес - регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства;

бюджетні кошти (кошти бюджету) - належні відповідно до законодавства надходження бюджету та витрати бюджету;

бюджетні установи - органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими;

боргове зобов'язання - зобов'язання позичальника перед кредитором за кредитом (позикою), що виникло внаслідок випуску і розміщення боргових цінних паперів та/або укладання кредитних договорів;

видатки бюджету - кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування;

витрати бюджету - видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів;

власні надходження бюджетних установ - кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності;

гарантійне зобов'язання - зобов'язання гаранта повністю або частково виконати боргові зобов'язання суб'єкта господарювання - резидента України перед кредитором у разі невиконання таким суб'єктом його зобов'язань за кредитом (позикою), залученим під державну чи місцеву гарантію;

гарантований Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста борг - загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання - резидентів України щодо повернення отриманих та непогашених станом на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено місцевими гарантіями;

гарантований державою борг - загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання - резидентів України щодо повернення отриманих та непогашених станом на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено державними гарантіями;

генеральний замовник – орган державної влади, державна, комунальна установа чи організація, визначені відповідно Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями або виконавчими органами місцевих рад відповідальними за організацію і проведення процедур закупівель в інтересах замовників за рамковими угодами;

головні розпорядники бюджетних коштів - бюджетні установи в особі їх керівників, які отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень;

державна закупівля – придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому Законом України «Про здійснення державних закупівель»;

державне запозичення - операції, пов'язані з отриманням державою кредитів (позик) на умовах повернення, платності та строковості з метою фінансування державного бюджету;

державний борг - загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення;

державний інвестиційний проект - інвестиційний проект, що реалізується шляхом державного інвестування в об’єкти державної власності з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії;

державні капітальні вкладення - капітальні видатки державного бюджету (надання кредитів з державного бюджету), що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів державної власності, очікуваний строк корисної експлуатації яких перевищує один рік;

дефіцит бюджету - перевищення видатків бюджету над його доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету);

довгострокове зобов’язання за енергосервісом - зобов’язання за енергосервісним договором розпорядника бюджетних коштів, в оперативному управлінні або господарському віданні якого знаходиться об’єкт, щодо якого здійснюється закупівля енергосервісу, відповідно до якого необхідно здійснити платежі протягом майбутніх та/або поточного бюджетних періодів у межах суми скорочення видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв (порівняно з видатками, які були б здійснені за відсутності енергосервісу);

договір про закупівлю – договір, який укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі та передбачає надання послуг, виконання робіт або набуття права власності на товари;

документація конкурсних торгів – документація, що розробляється та затверджується замовником, оприлюднюється для вільного доступу та безоплатно подається замовником під час проведення торгів (конкурсних торгів) фізичним/юридичним особам. Документація конкурсних торгів не є об'єктом авторського права та/або суміжних прав;

доходи бюджету - податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ);

електронні засоби – електронне обладнання та програмне забезпечення для створення, обробки, передачі та зберігання даних і електронних документів;

єдиний казначейський рахунок - рахунок, відкритий центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів (далі - Казначейство України), у Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у системі електронних платежів Національного банку України, на якому консолідуються кошти державного та місцевих бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування та кошти інших клієнтів, які відповідно до законодавства знаходяться на казначейському обслуговуванні;

забезпечення виконання договору про закупівлю – надання учасником замовнику гарантій виконання своїх зобов'язань за договором про закупівлю, включаючи такі види забезпечення як порука, гарантія, застава, завдаток, неустойка, депозит;

забезпечення пропозиції конкурсних торгів – надання учасником замовнику гарантій виконання своїх зобов'язань у зв'язку з поданням пропозиції конкурсних торгів, у тому числі такі види забезпечення: порука, гарантія, застава, завдаток, депозит;

закон про Державний бюджет України - закон, який затверджує Державний бюджет України та містить положення щодо забезпечення його виконання протягом бюджетного періоду;

залишок бюджетних коштів - обсяг коштів відповідного бюджету, розпорядників та одержувачів бюджетних коштів цього бюджету на кінець звітного періоду;

замовники – органи державної влади та органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи (підприємства, установи, організації) та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або територіальної громади, якщо така діяльність не здійснюється на промисловій чи комерційній основі за наявності однієї з таких ознак: юридична особа є одержувачем бюджетних коштів та уповноважена

розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, в межах такого фінансування; органи державної влади чи органи місцевого самоврядування або інші замовники володіють більшістю голосів у вищому органі управління юридичної особи; у статутному капіталі юридичної особи державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків. До замовників також належать замовники, визначені в пункті 1 частини першої статті 1 Закону України «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності»;

звернення правоохоронного органу - супровідний лист до постанови про призначення ревізії, винесеної слідчим, прокурором або особою, що проводить дізнання, а також письмове доручення, вимога, пропозиція керівника правоохоронного органу;

інвестиційний проект - комплекс заходів, визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється з використанням коштів державного та/або місцевих бюджетів чи шляхом надання державних та/або місцевих гарантій;

квазіфіскальні операції - операції органів державної влади і місцевого самоврядування, Національного банку України, фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, суб'єктів господарювання державного і комунального секторів економіки, що не відображаються у показниках бюджету, але можуть призвести до зменшення надходжень бюджету та/або потребувати додаткових витрат бюджету в майбутньому;

кваліфікаційна документація – документація, що розробляється, затверджується, оприлюднюється для вільного доступу та безоплатно надається замовником під час проведення попередньої кваліфікації учасників фізичним/юридичним особам;

кваліфікаційна пропозиція – пропозиція, яка подається учасником попередньої кваліфікації замовнику відповідно до вимог кваліфікаційної документації;

комітет з конкурсних торгів – службові (посадові) особи замовника (генерального замовника), призначені відповідальними за організацію та проведення процедур закупівлі згідно з цим Законом;

кошторис - основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень;

кредитування бюджету - операції з надання коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, внаслідок чого виникають

зобов'язання перед бюджетом (надання кредитів з бюджету), та операції з повернення таких коштів до бюджету (повернення кредитів до бюджету). Для цілей цього Кодексу до кредитів з бюджету також належать бюджетні позички та фінансова допомога з бюджету на поворотній основі;

міжбюджетні трансферти - кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого;

місцеве запозичення - операції з отримання до бюджету Автономної Республіки Крим чи міського бюджету кредитів (позик) на умовах повернення, платності та строковості з метою фінансування бюджету Автономної Республіки Крим чи міського бюджету;

місцеві бюджети - бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування;

місцевий борг - загальна сума боргових зобов'язань Автономної Республіки Крим чи територіальної громади міста з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок місцевого запозичення;

місцевий фінансовий орган - установа, що відповідно до законодавства України здійснює функції з складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету. Для цілей цього Кодексу орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань фінансів віднесено до місцевих фінансових органів. Сільський, селищний, міський (міста районного значення) голова забезпечує виконання функцій місцевого фінансового органу, якщо такий орган не створено згідно із законом;

місцезнаходження об'єкта контролю - адреса об'єкта контролю або особи, яка відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступає від її імені; місце розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться ревізія;

моніторинг закупівель – систематичне спостереження за проведенням замовниками процедур закупівель з метою аналізу їх ефективності та належного дотримання і запобігання порушень законодавства у сфері державних закупівель;

надходження бюджету - доходи бюджету, повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів;

найбільш економічно вигідна пропозиція – пропозиція, що відповідає всім критеріям та умовам, визначеним у документації конкурсних торгів, та визнана найкращою за результатами оцінки конкурсних пропозицій відповідно до статті 28 Закону України «Про здійснення державних закупівель»;

обслуговування державного (місцевого) боргу - операції щодо здійснення плати за користування кредитом (позикою), сплати комісій, штрафів та інших платежів, пов'язаних з управлінням державним (місцевим) боргом. До таких операцій не належить погашення державного (місцевого) боргу;

оголошення про проведення процедури закупівлі – оголошення про проведення відкритих торгів, оголошення про проведення процедури двоступеневих торгів, оголошення про проведення попередньої кваліфікації, запит цінових пропозицій, інформація про застосування переговорної процедури закупівлі;

оголошення про результати процедури закупівлі – оголошення про результати проведення торгів, повідомлення про результати проведення попередньої кваліфікації, інформація про результати процедури запиту цінових пропозицій, інформація про результати проведення переговорної процедури закупівлі, повідомлення про відміну торгів або визнання їх такими, що не відбулися, повідомлення про відміну переговорної процедури закупівлі;

одержувач бюджетних коштів - суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету;

орган оскарження – Антимонопольний комітет України;

органи, що контролюють справляння надходжень бюджету, - органи державної влади, а також органи місцевого самоврядування, уповноважені здійснювати контроль за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів (обов'язкових платежів), інших надходжень бюджету;

паспорт бюджетної програми - документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет);

переможець процедури закупівлі – учасник, пропозицію конкурсних торгів або цінову пропозицію якого визнано найбільш економічно вигідною та акцептовано в разі проведення торгів (конкурсних торгів), або учасник, пропозицію якого акцептовано за результатами застосування переговорної процедури закупівлі;

підконтрольні установи - міністерства та інші органи виконавчої влади, державні фонди, бюджетні установи і суб'єкти господарювання державного сектора економіки, підприємства і організації, які отримують (отримували в період, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів та державних фондів або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно;

платіж - виконання бюджетних, боргових, гарантійних чи податкових зобов'язань, що виникли в поточному або попередніх бюджетних періодах;

пов'язана особа – особа, яка відповідає будь-якій із таких ознак: юридична особа, яка здійснює контроль над учасником процедури закупівлі, або контролюється таким учасником процедури закупівлі, або перебуває під спільним контролем з таким учасником процедури закупівлі; фізична особа або члени її сім'ї, які здійснюють контроль над учасником процедури закупівлі; службова (посадова) особа учасника процедури закупівлі, уповноважена здійснювати від імені учасника процедури закупівлі юридичні дії, спрямовані на встановлення, зміну або зупинення цивільно-правових відносин, та члени сім'ї такої службової (посадової) особи; фізичні особи – члени комітету з конкурсних торгів замовника та/або члени їх сімей, які здійснюють контроль над учасниками процедури закупівлі, або уповноважені здійснювати від імені учасника процедури закупівлі юридичні дії, спрямовані на встановлення, зміну або зупинення цивільно-правових відносин. Під здійсненням контролю потрібно розуміти можливість здійснення вирішального впливу або вирішальний вплив на господарську діяльність учасника процедури закупівлі безпосередньо або через більшу кількість пов'язаних фізичних чи юридичних осіб, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління учасника процедури закупівлі, або володіння часткою (паєм, пакетом акцій), яка становить не менше ніж 25 відсотків статутного капіталу учасника процедури закупівлі. Для фізичної особи загальна сума володіння часткою у статутному капіталі учасника процедури закупівлі визначається залежно від обсягу корпоративних прав, що належить такій фізичній особі, членам її сім'ї та юридичним особам, які контролюються такою фізичною особою або членами її сім'ї. Для цілей Закону України «Про здійснення державних закупівель» членами сім'ї вважаються подружжя, діти, батьки, рідні брати і сестри, дідусь, бабуся, онуки, усиновлювачі, усиновлені, а також інші особи за умови їх постійного проживання разом з пов'язаною особою і ведення з нею спільного господарства;

погашення державного (місцевого) боргу - операції з повернення позичальником кредитів (позик) відповідно до умов кредитних договорів та/або випуску боргових цінних паперів;

послуги – будь-який предмет закупівлі (крім товарів і робіт), зокрема, транспортні послуги, освоєння технологій, наукові дослідження, науково-дослідні або дослідно-конструкторські розробки, медичне та побутове обслуговування, лізинг, найм (оренда), а також фінансові та консультаційні послуги, поточний ремонт;

предмет закупівлі – товари, роботи чи послуги, які закуповуються замовником у межах єдиної процедури закупівлі, на які учасникам дозволяється подавати пропозиції конкурсних торгів (кваліфікаційні, цінові пропозиції) або пропозиції на переговорах (у разі застосування переговорної процедури закупівлі). Предмет закупівлі визначається замовником у порядку, встановленому Уповноваженим органом. Для проведення процедури закупівлі має бути не менше двох пропозицій, крім випадків застосування замовником переговорної процедури закупівлі;

програмно-цільовий метод у бюджетному процесі - метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу;

пропозиція конкурсних торгів – пропозиція щодо предмета закупівлі або його частини (лота), яку учасник подає замовнику відповідно до вимог документації конкурсних торгів;

проект бюджету - проект плану формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, що здійснюються органами державної влади (органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування) протягом бюджетного періоду, який є невід'ємною частиною проекту закону про Державний бюджет України (проекту рішення про місцевий бюджет);

профіцит бюджету - перевищення доходів бюджету над його видатками (з урахуванням різниці між поверненням кредитів до бюджету та наданням кредитів з бюджету);

рішення про місцевий бюджет - нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної місцевої ради, виданий в установленому порядку, що затверджує місцевий бюджет та визначає повноваження відповідно Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду;

рамкова угода – правочин, який укладається одним чи кількома замовниками (генеральним замовником) у письмовій формі в порядку, встановленому цим Законом, з одним чи кількома учасниками процедури закупівлі з метою визначення основних умов закупівлі окремих товарів і послуг для укладення відповідних договорів про закупівлю протягом строку дії рамкової угоди;

роботи – проектування, будівництво нових, розширення, реконструкція, капітальний ремонт та реставрація існуючих об’єктів і споруд виробничого і невиробничого призначення, роботи з нормування в будівництві, геологорозвідувальні роботи, технічне переоснащення діючих підприємств та супровідні роботам послуги, у тому числі геодезичні роботи, буріння, сейсмічні дослідження, аеро- і супутникова фотозйомка та інші

послуги, які включаються до кошторисної вартості робіт, якщо вартість таких послуг не перевищує вартості самих робіт;

розпис бюджету - документ, в якому встановлюється розподіл доходів, фінансування бюджету, повернення кредитів до бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів за певними періодами року відповідно до бюджетної класифікації;

розпорядник бюджетних коштів - бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань, довгострокових зобов’язань за енергосервісом та здійснення витрат бюджету;

спеціальні або ексклюзивні права – права, надані в межах повноважень органом державної влади або органом місцевого самоврядування на підставі будь-якого нормативно-правового акта та/або акта індивідуальної дії, які обмежують провадження діяльності у сферах, визначених Законом України «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності», однією чи кількома особами, що істотно впливає на здатність інших осіб провадити діяльність у зазначених сферах. Особливості віднесення зазначених актів до таких, що передбачають наявність спеціальних або ексклюзивних прав, установлюються Кабінетом Міністрів України.

строк дії пропозиції конкурсних торгів або цінової пропозиції – встановлений замовником у документації конкурсних торгів або запиті цінових пропозицій строк, протягом якого учасник не має права змінювати свою пропозицію конкурсних торгів або цінову пропозицію;

субвенції - міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції;

суб’єкт оскарження в органі оскарження – фізична чи юридична особа, яка звернулася до органу оскарження з метою захисту своїх прав та охоронюваних законом інтересів з приводу рішення, дії чи бездіяльності замовника, генерального замовника, що суперечать законодавству у сфері державних закупівель і внаслідок яких порушено право чи законні інтереси такої особи;

тимчасово вільні кошти єдиного казначейського рахунку та валютних рахунків бюджету - обсяг коштів, що обліковуються на рахунках у Казначействі України, отримані як надходження бюджетів, відволікання яких не призведе до втрати платоспроможності бюджетів (спроможність своєчасно і в повному обсязі здійснювати платежі та розраховуватися за всіма зобов’язаннями) та виникнення заборгованості протягом періоду, на який передбачається розміщення таких коштів на депозитах або шляхом придбання державних цінних паперів і спрямування на покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів та Пенсійного фонду України з подальшим їх поверненням до кінця поточного бюджетного періоду;

товари – продукція, об’єкти будь-якого виду та призначення, у тому числі сировина, вироби, устаткування, технології, предмети у твердому, рідкому і газоподібному стані, а також послуги, пов’язані з постачанням товарів, якщо вартість таких послуг не перевищує вартості самих товарів;

торги (конкурсні торги) – здійснення конкурентного відбору учасників з метою визначення переможця торгів (конкурсних торгів) згідно з процедурами, встановленими цим Законом (крім переговорної процедури закупівлі);

Уповноважений орган – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних закупівель;

управління бюджетними коштами - сукупність дій учасника бюджетного процесу відповідно до його повноважень, пов'язаних з формуванням та використанням бюджетних коштів, здійсненням контролю за дотриманням бюджетного законодавства, які спрямовані на досягнення цілей, завдань і конкретних результатів своєї діяльності та забезпечення ефективного, результативного і цільового використання бюджетних коштів;

управління державним (місцевим) боргом - сукупність дій, пов'язаних із здійсненням запозичень, обслуговуванням і погашенням державного (місцевого) боргу, інших правочинів з державним (місцевим) боргом, що спрямовані на досягнення збалансованості бюджету та оптимізацію боргового навантаження;

учасник попередньої кваліфікації – фізична особа, у тому числі фізична особа-підприємець, юридична особа (резидент або нерезидент), яка письмово підтвердила намір взяти участь у попередній кваліфікації та/або подала кваліфікаційну пропозицію;

учасник процедури закупівлі – фізична особа, у тому числі фізична особа-підприємець, юридична особа (резидент або нерезидент), яка письмово підтвердила намір взяти участь у процедурі закупівлі та/або подала пропозицію конкурсних торгів, або цінову пропозицію, або взяла участь у переговорах у разі застосування переговорної процедури закупівлі;

фінансовий норматив бюджетної забезпеченості - гарантований державою в межах наявних бюджетних коштів рівень фінансового забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами місцевого самоврядування, що використовується для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів;

фінансування бюджету - надходження та витрати бюджету, пов'язані із зміною обсягу боргу, обсягів депозитів і цінних паперів, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), зміна залишків бюджетних коштів, які використовуються для покриття дефіциту бюджету або визначення профіциту бюджету;

цінова пропозиція – пропозиція щодо предмета закупівлі або його частини (лота), яку учасник подає замовнику відповідно до запиту цінових пропозицій;

частина предмета закупівлі (лот) – визначена замовником частина товарів, робіт чи послуг, на яку в межах єдиної процедури закупівлі учасникам дозволяється подавати пропозиції конкурсних торгів, або цінові пропозиції, або пропозиції на переговорах у разі застосування переговорної процедури закупівлі. Для проведення процедури закупівлі на кожну окрему частину предмета закупівлі (лот) має бути не менше двох пропозицій, крім випадків застосування замовником переговорної процедури закупівлі.

ДЛЯ НОТАТОК

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Дараган Валерій Валерійович
Єфімов Володимир Веніамінович
Мирошниченко Дмитро Миколайович
Бідняк Валентин Анатолійович

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОВС МОНІТОРИНГУ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ТА ВЗАЄМОДІЇ ІЗ КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ З МЕТОЮ ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ФАКТІВ ЇХ РОЗКРАДАННЯ ТА ПРИВЛАСНЕННЯ ПОСАДОВИМИ ОСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ

Методичні рекомендації

Редактор, оригінал-макет, дизайн –
А.В. Самотуга

Редактор *Л.В. Омельчекно*

Підписано до друку 13.11.2015 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний. Друк RISO.
Гарнітура – Times. Умов.-друк. арк. 5,0. Тираж – 50 прим.

Редакційно-видавниче відділення відділу організації наукової роботи ДДУВС
49005, м. Дніпропетровськ, просп. Гагаріна, 26, тел. (056) 370-96-59
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДП № 164-р від 07.08.2013 р.
ПП «Ліра ЛТД»
49038, м. Дніпропетровськ, пл. Десантників, 1
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 188 від 19.09.2000 р.